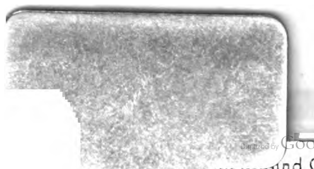

Co. Ltd.

ՍՈՓԵՐՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆՔ

ԻԱ

ԱՂՕԹՔ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՎԱՆԱՆԴԵՑՒՈՑ

ԹԵՆԻԿ

ԿՈՉԵՑԵԱԼ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ

ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

ՌՃ—1861

13 SEP 1970
LIBRARY

ԱՂՕԹՔ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՎԱՆԱՆԴԵՑՒՈՅ

ԲԵՆԻԿ

ԿՈՉԵՑԵԱԼ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Աստուծոյ ։

Ա

Տէր Աստուած անհասանելի և անքննե-
լելի, ամենակալդ անեղդ և ողորմութեամբ,
Քրիստոս Թագաւոր բարձրեալդ Հօր
որդի, անճառելի անսկզբնաւորին, և ան-
պատութեան գոյացուցիչ, պսակաւոր և
բարերար, որ հեծեալ յերկնային հրե-
ղէնց, բարեկամեալ յամենակալեաց եր-
կրիս, առաւել ի համբոյրս, համբաւեալ
ի բնութեան, անհասանելի մեծութեան, ամենայն
ա թագաւորաց, անքննական ամենայն
բանաւորականաց, հրով պաշտողաց,
անհասանելի ամենայնակալեաց, աղօթելով.

թիւն անեղծելի , հաստատիչ յաւիտենից ,
Ձեռնհասողաւ առաւելութեանց և անսահմա_
նութեանց , ամբողջացուցիչ , զարմանա_
նիչ և կենդանացուցիչ , որք [illegible]_
գոն 'ի բնաւորական բարւոյն , երկայնամ_
միտ և բարեխնամ , և ապաւէնն առա_
քեզ ձայնեցելոցն ։ Բանից երկնա_
ւոր անձառ գործունակ , որոյ հրա_
մանաւ է զեզ կենաց · լոյս և կենդա_
նի կարգաւն առ քեզ , յարութիւն ,
Նորոգութիւն և քաւութիւն մեղա_
լոց անձանց , երանութիւն , Թագա_
ւորութիւն և արքայութիւն հրաւի_
րելոց 'ի քեն , շարժող զթուլութեան
Հօր և Հոգւոյն , սրբութիւն , արդա_
րութիւն , և յանձնապահութիւն . երանու_
թեանց միութիւն մարգարեցելոցն 'ի
քեն ։ Զօր և ես յաւիտենից կարօտա_
ռեալս պիտոյիցն 'ի մարմին քո անձնինեան
զթուութեանց [illegible] , և [illegible]
շարժեան [illegible] 'ի լոյս [illegible] և [illegible]
[illegible] , [illegible] [illegible] [illegible]_
[illegible] [illegible] , [illegible] [illegible]
[illegible] Աստուածոյ · և [illegible] [illegible]_
[illegible] [illegible] առ քեզ [illegible]
[illegible] , և [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ըստ [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible]. և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. և [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible]՝ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible]

մարդասիրաբանական կենաց առ բնաւորապէս
բարերար բարեխօս ամենից, անփոփոխելիդ
անհաս էութեան Հօր և Հոգւոյդ։ Ար-
ձակեա առ իս զիմանալի բարբառն
երանաւէտ որպէս առ զառաջնորդա-
ւորաց առաքելոցն, և որոց ինձ զինչ երա-
զուարթ զգայարանն՝ յորմէ արտասուա-
մանեալ եղէ, և զանդրան բերան բնա-
բուց զաշխարհաբերականսն ասելոյն [illegible]
բնակութեան զոր ես ինձէն հրաշագործեալ
ձեռօք իմ սրտաբանութեանց. վասն որոյ
չունելով խնամատութիւն Հոգւոյդ, խոստով-
լեզուի և բարբառ բերանոյ զանդրան
չարիս իմ պատմել, և զանասահմանն
անօրէնութիւնս իմ առաջի ամենայ-
նեցուցիչ արարչագործին։ Մեղաց պատա-
տուարութեան ամբաւ զանձանց, անհնարին-
գաւն մահու, հաւատալիս մեղաց, 'ի բազմա-
ձանց երկիւղից ընկեցայ, փոխուն առա-
ւել զամն զխոցս բերանոյ վերջացս զե-
ղեցի. կենդանի իմ, կենացն յաւիտե-
նից կորուսեալ անձի. բարեացն և խոհեմ
կորուսելին պատայ. անդրադարձ բա-
ժանել մահու, անօրինութեանն զը-
ակս, մատուցանել ողորմութեան աղաչա-
նօք, յաւիտենական կեանս մարդասիրութեան

երկնայն՝ կուսանաց բարեձևութեան յանձ-
ցանէս, հրեշտակացն՝ հոգւս հաղորդա-
կանս անձնական մեղաց, անհնարա-
ւորին թուլամտութեան մասին ան-
բարեկեցիս ։

Եւ այդ առեր Աստուած, յետնա
զօրս անհամաձայնեն սերը յառաջանալոյ, և
այլև առաւօտի անհեղեղական զթութեան
զինեցուցումութեան բարեկարգելոց երկնաւ
՚ի զարդու զարդս, հրաշալիս և հրաշալա-
պատութեան․ նենգաւորեալ յանդգնաւ բարձ-
րութեանց զօրացս խաւարի, և զհա-
մահաւասարեցս անմեռակին աստուածակա-
ցու կենաց ։ Ընկալաւ զամենաչափն յաս-
բաւլլուլ չանորգոյս, բայց քուռ՝ ամենայն
շաղաղ բարեխառնութեանց․ և խո-
նարհեալ ՚ի խնդրուածս խորասու-
զելոյս ՚ի մեղս կորստեան․ Բայց զամե-
նայն զանձնարան կենացդ յաւիտե-
նից․ ընծայեաց զեզ թողութեան փր-
կեալ և առաքելականաւ ուղղոյ մահա-
հարուած զանձնելոյս․ որ շաղախեալ
ապրեցուցանելով զաւրէն հնազանդին ըղ-
ձալութեանն, երբ զիջուր հեղեալ յա-
մենայն մասնաւոր մեղաց․ ոչ կարօտա-
ցի զորս ամեն ՚ի բարեձևեան երկնից,

[illegible]

առն իւր կատարեալ ։ Զամենայնութիւն ծա-
ռայն և զանկեղծն սիրոյ բոլոր սրտա-
բանեաց թագուհի 'ի մեծապատիւ Արտաւ-
իս՛ իւր խնդրեսցէ մի զանձնն, և զամե-
նայնիւր անմեղնորդ և զանխափան զգու-
թեան քաղաքացւոց առաքելոյն ոչ էին հա-
մարեցող ։ Զի թէ ըստ բոլորովին
անծածկութեան երկնից մի հաղորդեսցի
հնարք էր ըսկայ ընթերցանել միայն ինձեղ
'ի գիրս չարեաց, թէպէտ էր հաստա-
տեալ յաղէթ իւր այնքանն ծնունդ յանդգա-
նաց զընդդիմանակն կատարեալութեան
ինձեղ մարդկս ։ Քանզի մինչ ընթեռ-
ցեալ եղէ 'ի կորստական ինձեղ գիրս ,
և անհաղորդելասն և անմերձ կարծէ յի-
րեսանց Աստուածոյ ․ զի ոչ ոք բազ-
մագոյն զմեղ 'ի ընթացկաց էրկեն զոր-
գիրս կորստականն, որ ըստ աստենայն
մնալոյ մասնաւորութեանց մեղաց զամե-
նեցուն յիւր զանազանութեանց ամբա-
մանեա ․ զի ոչ է կարելի մասնաւորելին
իմանալ զչարի մեծութեանց չարեաց
բազում երկնայինն ստացուածականս և
շնորհ ընդ հետս անհաղորդականս տեսանել
զայնս յառաքինութիւն և 'ի համանախ սա-
նել զինչ պատճառ տեղեաց ծածկման երկինս

տարրացն, նաև և զայհաւաքն խորացն յա-
ւիտենից՝ որ հոգեշնչելոց Սրբազա-
Թեանն 'ի զօրս իւր կարգաւորեցեալ առ-
նէ զասանելեացն արարածոց, քան զան-
ազահանմանն կենդ յանդգնելեաց . զի ան-
ձանս մտամոլութեան և գործք չարեաց՝
իւր մըրըկածաւալութեան նեղեալ 'ի խորոց
սրտից մերոց 'ի պատրաստութեան աստուծոյ
բնութեանց անհասանելի աստուածեղէն, և
արդարակամեցան անմահ քաղաք ան-
բերեալ 'ի նկատմամբ ազգաց, 'ի սուրբ-
խաչանաթեանն հրամանաց [ա] ընդդեմ, 'ի
շնորհաւորեալ մտատանջա և 'ի զիւացեալ և-
դեանախումբ զաղջսուպարաց : Զի և-
Թէ ոչ էր բարեխնամութեան քո կա-
լեալ 'ի կողմ, զերծանելու ըստ մեծագոյն էր
աղաղակ ամենայն յարարածոց . մԹացեալ
էութիւն լուսոյ հասանել յանդգնա-
նօթս ծածուկ երկնայինն [բ] և խաւարեալ
լուսատուացն պարգևաց, և կամ համ-
բարձր յարարածականն հոգւոյն զերանելոյ
քան զամենայն երկրաւորս Քրիստոնէին
յարգանդս 'ի մերոյ երկրէ մեծամեծեր
'ի պարգևաց :

Եւ զի՞նչ սուրբ գոյութիւն չա-
րեաց պատճառ արարածոց յանձին

[illegible]

[illegible]

[illegible]

շնոյ մերոյ, այնպիսի առատութեամբ եւ գը-
թութիւն սիրոյ քո յամս ղամենայնի
մարմնականաց, եւ հոգեկանաց մեծա-
ցելոց 'ի նախատօնի բարեաց. զի ոչ
պիտակիս ընդ ապաշխարութ, եւ ոչ երկրի,
եւ ոչ երբեք ըստ մեզ, եւ ոչ ըստ մե-
րում ամբարշտի, զի ամենայնին զօրութ.
եւ յանկարծակութեանց մերոյն հոգոյն
երկնից եւ երկրի, յամենայն ժամ, եւ
ամենայն բարութեանց հրեշտակաց բա-
ծանմանց. եւ ոչ կարօղ եմ առաջնոյ ա-
հաւասարութեան փառաց քոց ընտանեան
բարձրութեանց եւ համառօտ խոստովա-
նութեանց. զի 'ի քեզ առարիչն արարչին
խաւարայէն երկրաւորութեանց, եւ ա-
մենայն զօրք հրեղինաց ոչ կարեն
ամբաւորական յեղութեան մեծամեծաց ըստ-
այդ քո: Եւ եթէ հոգւոյս յաղթական մա-
րդկութ զօրութեանց եւ յիշելու զգուշա-
ցուցանութեան քո, կարող եմ սրբ
կարել յանձնայլ կարանանց եւ կա-
րել զօր մեծանձնի խոնջ 'ի գանձա-
րանս երկնայինս յաւիտենից:

Ամենազօր, անճառ եւ անըմբռնելի
Աստուածդ անհաւասար եւ ամենայն ան-
հասներից հոգոյ, հնարաւորեսա հեղոյս

Եւ եզեկիէլեայն վերափոխանդիմիլ 'ի խորա-
ստոյգ զգայամանեաւ և զալ 'ի վեր, և ապա
զյաստատանակ սկզբնութեն և զկարգ
կենաց 'ի սերտ անեղծականն խորհու-
թեանն անսահմանելի վեհս յոր մահկա-
ձանեալ կամ. և զանկեալս 'ի ժամիս
հեռացեալ օձին՝ կորզեա կարող զօ-
րութեամբ որպէս զԱստուած բա-
րերար, և հրդեհեա անկրական [Ա]
հրով անհաւարեք զերկաթակարծր
զաշխարհադէզ[Բ] զանթիւ քոզ խաւա-
րին մեղաց իմոց, զոր արձանացուցի
ընդդէմ երեսաց ծայրագոյն լուսոյդ.
Գեղգեա, հալածեա, անձկաւ ծա-
ղումն էութեանդ Հօր. ցրուեա փա-
րատեա Հոգւոյդ խնկակից. խզեա, հըր-
դեհեա անքննելիդ յէութեան ան-
հասդ Աստուած, և նկատեա յան-
տահման բարձրութենէդ զապական-
նեալս չարեօք իմովք և անփնդականաւ
կենցաղոյս ։

Հրաշագործեա հիանալի զօրու-
թեամբ երեքսրբենից առ իս զձիր
պարգեւացդ, որպէս նորագործեցեր
անարատ որդւոյն և անկեղծին 'ի
ձեռս աւազակաց. զի ակնարկումն

քոյ բարեպաշտին եւ երջանկիկ ըղձողութեանցն
՚ի լուսաւոյն մշտնջենաւորս . որ լուսոյ ամե-
նայն զօրութեանց համօրէնս ըղձա-
ցոյր այն անսպառութեան զարդա-
րոյն առ քեզ երբեք ըղձ ոք , եւ զարդա-
զարդութիւն միոյ ասուըր զորս երբեք
ըղձացար ամ . որ չափես զանբաւու-
թիւն ծովուց անսահմանն յանդգանաց
երբ ասփոփ մի , եւ որ լուսոյ մեծութեան
երկնից՝ երբ Թղթ , եւ որ լուսոյ լուսնն
աշխարհին՝ քըղա , որ նշանս լուսոյ լու-
սոնց բարձրութեան զանսպառու-
թիւնն ՚ի քեզ զերկրաց երբեւ ՚ի նը
շխու զանեղաց . եւ որ զաստուածութ-
գաշտաց անսպառութեանց բերելս առ
նշանօրգս . որ երբ կանթել մի ՚ի գուշէ
եւ մեծս մի փոշեայ համօրինս առ ան-
բաւութեան քո զաստուածական զօրու-
թիւն . եւ զանմեկնելի բնաւս երբեւ զոչէինչ ,
եւ զոչ եղեալն ունիս ՚ի մեծոյ ոչինչ
առհաւատչեայ զօրութեան քոյ . զի անհաս են
խորհուրդք քո , եւ անմեկնելի ձեռն
անձեռնին , եւ անհետազօտելի զօրութիւն
քո՝ անհնարինք մեծոյ ՚ի մեծաւ երկնից :
Վասն որոյ անյայտ անձն իմ յա-
սալի երկնաւոր մեծութեանց եւ բարեբանս ու-

Դիմ՛ առ համագոյութեանդ զէականն զօրութիւն Երրորդութեանդ, զմայրդ բանիդ Մարիամ, և զգենտարան անձնոց Բանիդ, զորոլոր սէր սիրողաց քոց վերնոց և ներքնոց. և զպաղատանս աղօթից արարածոց քոց՝ 'ի սկզբանէ մինչև յօրն անկերեկ առ քեզ հասեալ, և զխորհրդականութիւն մահու միածնականնիդ Հօր: Թող զյանցանս իմ բազում, քաւեա զանօրէնութիւնս իմ անբաւ, սըրբեա 'ի խղճէ չարեաց զզգայարանս զգայութեան իմոյ: Տուր ինձ զարձ ապաշխարութեան և զհեղ արտասուաց, և հեռացո 'ի սրտէ իմմէ ըզչարին պատրանս. բնակեա յերկիւղքդ և 'ի սէր զմիտս և զհոգիս. արձանագրեա աստուածը ազգաց իմոց զերանութեան վիճակ աշխարհին երկնից և զանց ահեղ դատաւորին. նորոգեա զապատկերանալս շնորհիւ քո, զոր զկորուսի այլ 'ի անսասութենէ հրաշից քոց. վասն զի պատրաստեալ է 'ի պատարագն անմահ աշխարհին և երկնապատումն տաղաւարաց կեցեալ 'ի հանդերձապատրաստին պահապանութեամբ, և համաձայնութեան ա-

միւսոյն չարչարեաց զորքն ամենատանջայր
ծածկումն որ 'ի գոգս իւր կրէ զխաղա-
ղութիւն ձկանց։ Բժշկեա զբեկեալ
միտքեալ զզօսացեալ ձեռն իմ. վասն
զի 'ի բուռն բորբոքման տոչորմանն
սրտոյ պեծենիս եղեալ է զամենայն
ժամանակս, և լցեալ ամբարեալ յո-
րովայն նորա զաշխարհադէզ փուշս
չարեաց սատանայական։ Դադարեցո
զթիւր ընթացս իմ 'ի ճանապարհէ
չարեաց որ միշտ ընթանայց 'ի վերայ
կայծականց անշէջ հրոյն շիջեցոյ,
և զանձկալիս իմ յունկնդրութենէ
մահաբուշակ պատրողին, զերծուցեալ
'ի լուսաւորական բարեբանութեանց. վասն
զի սուրբք հրեղէնք և չանթք և
շփոթք փայլատակմանց յարուցեալ
թափեալք և թափին 'ի սմանէ։
Արբեա զմիտս և զխորհուրդս և ըն-
տանեցեալ զմիտս 'ի զգաստութենէ
բազմահանճար խնդրեց խորհրդին.
ցամաքեցո զպորձանս անթիւ անդր-
րացեալ ապականարան ծածկոց որ
'ի սմա շրջագայեալ մտաց զի-
հացն կամն անձնայրացեալ անդադարելոյ։
Եւ հան 'ի խորութենէ սորա զղջումն

[illegible]

[illegible]

[illegible], և մի [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] առ [illegible]
[illegible] [illegible] ։ Մի՛ [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible]-
[illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible], որ ամենայն [illegible] և
[illegible] [illegible] է [illegible] քո
[illegible] [illegible] մի [illegible] [illegible]
[illegible] ։ Եւ մի՛ [illegible] 'ի [illegible] իմ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
և [illegible] [illegible] ։ [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] քո,
և 'ի [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible]
մի [illegible] [illegible] իմ [illegible] [illegible]-
[illegible], և [illegible] [illegible]՝
[illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] ։ Ի [illegible] ամենայն [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] և [illegible] [illegible] և
[illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] քո [illegible] [illegible]՝
որ [illegible] [illegible] իմ [illegible]-
[illegible] ։ [illegible] որ [illegible] [illegible] [illegible]՝
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] քո,
և [illegible] և [illegible] և [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

ցանասորաց, և յանախընթեաց կարա-
պետս բաղձալոյ պատարագին, մինչև
զինել միայն միայ, և զգենուլ անօ-
րէնութեանց անօրէնութիւնս, յան-
ցանաց յանցանս, և անաստուածութեանց
անաստուածութիւնս, ստահակութեանց
ստահակութիւնս, անզգամաց չա-
րեաց գլուխ, պատարագաց պատարագս,
ստութեանց ստութիւն, անպար-
կեշտ զազածեալ առ չարն, յառա-
ջել առ չարիս, յօժար առ լկտու-
թիւնս, 'ի կատարումն թիւն, յանսահ-
մանն յանդգնութեան, յորկորամո-
լութեան, յագահութեան անյագ,
յարծաթասիրութեան, և անձնայն
մոլեգնաւոր չարեաց համարէշ· [illegible]
ձեռն զանձնեալ անձին խելոյ բազում
մթերս կորուսեան անզգամութիւ, զը-
ծախս, զծախս, խուռս, առսրտա-
ցաս, խորխորատս [illegible]
հնացեալ յամենայն խնամք խր-
[illegible]: Եւ արդ [illegible]
[illegible] և զանդրանս [illegible] որ
[illegible] յանդգանս յանդգանութեան առ
[illegible] 'ի [illegible], և
[illegible]

[illegible]

Բ.

Յիսուսի Քրիստոսի Աստուածն մերոյ [illegible] ամենայն [illegible] երեւելեաց և աներեւութից, [illegible] անհասանելիք, զոր ոչ ոք [illegible], քանզի միայն 'ի Բանն [illegible] . և ոչ [illegible]

թեանց ոչ կարացաք։ Եւ յայդքան
յանդգնութեանց վասն կարգաւորաց
[illegible] քո առանց Աստուծոյ որ զե-
րեւալ յաստուածային միահամուռ հրամանաւ տուր-
[illegible] զանձակ [illegible] ապաստանեալ
՚ի բանակապետութեան, առ որս նորա առա-
ջարոտ անկեալ կայր։ Զոր անկեալ
զայնքան [illegible] տարաժամեալցն,
որ [illegible] եւ յետ [illegible] Աստուած
բանից այնչափ զօրացաւ [illegible]
քո առ աղքատ մարդկան, մինչեւ հաւ-
կեցուցանէր զանձնաւորեալ բնութիւն
որքանելոյ քո հօր, և փառաւորեալ հօ-
րայ և ՚ի գունդս բանակաց ՚ի ծոցոյ ծնո-
ղին ծայրապետին [illegible] լուսոյ
կենդանի [illegible] զանձան և զանձոր[illegible]
առասուածութեան յապառաժ միահու-
բեր մանկանց։ Եւ ՚ի հաւատութեան
մեր շարժեցեր արարիչ զարարիչ
մանկանց՝ առասպելեալ քո ՚ի խնդիր
մեր կարօտելոյս։ Եւ զայդքան ա-
հաւասարութեանց ծրագրեցեր յարգան-
դի [illegible] կուսին. և կերպարանեալ
Հօր եղեր կերպարան մարդկան, և
որ փառաւորեալ անձներ ընդ քեզ զամե-
նայն առաջը, փառաւորեցաւ ընդ մանկանց-

կաւ ։ Յորժամ զպարփակութիւնս պաշարեալն զօրքն մեծազօրք և ամենայն բանակքն ամենահանգաց ասպատակացն հեծելազօրաց զապաշտութեանս. որ զօր ծնեալ հայր մեծոյն կայսեր, ծնեալ եղեր յանդարման կառավէն Մարկիանոսի. և զօր հայրն զօրութեան քո զեւսեբեան զօրութեամբ մեծոյն ճանաչէր, ամփոփեցար 'ի խաւարագգած մարմնի. զոր հրեշտակացն հանդերձեալն ոչ կարէին անհնարինել յասթուռ փառաց, խանձարուրապատ և դնել եդար 'ի մսուր ։ Որ զամենայն էութիւնս կերակրէր բան հրամանիքո, կաթամբք սնեալ սրբուհւոյն ։ Եւ զոր քերովբէական զօրք աթոռոյն բառնալ ոչ կարէին՝ 'ի գիրկս նորա հանգուցեր ։ Որ զերկինս երկնից պատուանդան ոտից քոց ունէիր. 'ի յայրին բաղձեցար ։ Եւ որ զամենայն էակս յոչէից գոյացուցեր, ոչ գոյ տեղի լինելանի ։ Շնորհաց և փառաց երեսացդ հայր համբուրեցար չըթամանք հողեղինին ։ Եւ որոյ զօրութեանդ զհողմ և զհուր հատանէր, թլփատեցար. և համօրէն եղելոցս արարիչդ եղեր զատուցեալ ընծայեցար բարձրե-

ւոյն. յորոյ յիշխանաց ամենայն փառա-
չքնաղ երկինքն և երկիր, փառաւորեալ 'ի
Տիեզերակալէն. և որ զամենայն չքնաղանս
երկնաւորացն ձայնիւք, չքնաղեցաւ 'ի
յարկին մեղաւորաց. և զամենայն
մեղաց տառապանաց [illegible]
կենդանաղգացս կերպեցեր, բարերար, բայց
'ի մեղաց, փոխան մեղաւորացս և յա-
[illegible] յիշխանաց քոց. որ
զդամնդանաց և զանդարձանութիւնն մեր
հաստատեաց քոյով [illegible]
[illegible] բանիւքդ:

Եւ այժմ ևս եղկելիք հեգքս և թշուառ-
ականքս, որով զաղաղակն մեզ կա-
ցեալ ասացեալ ամենաբարութիւն [illegible].
որ փառաւորեալ այսպէս անձկաւ. սիրոյ ս-
զորմութեան քո, և [illegible]
ողորմեսցես առ հնազանդութիւնս
իմ երկնաւոր, ամենայն [illegible]
թեամբ ողորմեա զկեանս իմ, արտա-
մեղաւոր զառս յիշխանաց քոց, և ե-
րկ անդառնալի ամենայն չարեաց, քան
համօրէն եղկելեացս անարժան, և բարեկամ
ցուցի զամենաբարեկամութիւն բանութեան բարեկ-
րարութեան: Զի արարի չարիս մեծամեծս
ամբարշտութեան և [illegible], [illegible]

[illegible]

Բանալով ղանց աղաւթեր , և մխիթարեսցուք զզգաստութիւն բարեկութեան քո , և հանդարտեալ համբերեսցուք չարեաց ըն- տանիքս , թէ 'ի քաղաքի վտանգ և 'ի փորձութեանց հասանէցէ 'ի մերայ խեմ անձըթեամբ մտահոգեցէք զձեզ , փրկեալ . և կամ յանցանս խաղաց մերածեր զձեզ , և կամ 'ի քաղաքի վարձեալ վաճառական մեղազեմն կողոպտեսցեն զձեզ , նեղուսցին . քանզի ոչ ախորժեալ հրաշագործեսցեն եւ լեզ մնամեկանացն 'ի հնացեալ ողջունեալ հնագեալ չարիքս : Եւ ոչ մեծ են Դամասկոսի զաւառ առատանել խնամքն քո ողորմեա առա անհեկերանօք ողբոյ , և ոչ խաղաղելաղղբէն քան զձեզ զերարաղանցեալ զատուն զաղաւելով անցանել ընդ անբասութեան խաղաց Կարմիր ծովլաւն , և ոչ հրաշադիլէն Յամնանոս քան զձեզ մեհազարին եղանել զատուն : Զի անթիւք բնագոյ ընդ բազում այսոմ օրինակի խնդրոյ անտարժան անձինս 'ի քեն հանդիպեցուն հնարաւոր բարութեանս : Զոր թէ ամենայն յաւիտենականք ժամանակաք ինձ լինիցին և բնաւքն լեզուք հրեշտակացն և մարդկանս որ աա իմ համարձակութեամբ զրաւքն , զա-

զօրութեանց քո ձեռնել ոչ կարեմ. և զգարելեացդ առատութեանց քո վանդագակել ոչ կարեմ ։ Եւ 'ի Թագաւորել այնչափ միայն ոչ զատաւ սիրտ իմ. ասուրբ առաջի քո . Թէ յանգման որ հաստակման կողմնականկան մանհաւանակ առաքեցուցեր զիս բարերար, և կամ 'ի քանի անհեղեղ . Թակարդակ Թշնամւոյն կեցուցեր զիս փրկիչ . և 'ի քանի հնարից հնացեալ մեկբաղին փրկեցեր զիս անհասաց Աստուած . և որչափ հնարս փրկութենդէր խմձ, և ես ստացուցեալ 'ի ձեռռաց հզօրից և անկայ 'ի կապանս կապապարանաց կորուսեան կարապետութն, և ոչ յիշեցի զամենազօրն խորան նախախնամութեան անհաւասիք 'ի վերայ չարաչարութեան, այլ միշտ և յաւիտեան անխորշ և անդադարեան կացի յերեսաց քոց, և զանազան յաւիտենից զմահուն արքի զգաստակ ։ Քանիցս անգամ խառնացեալ անկանել յերամս հօտի քո, և դէշ զազանաց անկայ . և կամ քանիցս անգամ եղի զաշխնս գիմել 'ի գրաւնս քո, և տառապանօք չարին կապեալ

եղէ ․ քանզի սակաւ երկրպագութեան
հաստատութեան հետեւել առ ․ հոգւոյս
երկնաւորս, եւ զարձակել ձեռնարկու-
թեան յերկրաւոր մահուս ։ Կամ քանզի
սակաւ երբէ միշտ այլ զերանս
որոց՝ անխափանութեան ազատել զո-
րեանս, եւ զարձակել՚ի սահման
մտաց շարադրութեան եղէ ։ Քանզի
սակաւ որբնագոյնս եւ ուսուցանուած
եղէ սրտի անօրինութեան սեպական,
եւ կամ քանզի սակաւ շարժեցի զա-
թոռ աստուածութեան սիրտ
մարդոյ խնդրել ։ Քանզի սակաւ
յայտնեցին խնձ զմեռեալ Ճանապար-
հէ ցանկալոյ երկնից, եւ ես զիտեցի առ
անկանելի կառաւարն ․ Թէ որչափ
պատուիրեալ եւ ծառայել կարգի յանձնա-
հանաչ թոշակէն, եւ ոչ յաղթեալ
կարծեաց Հրոյ զեհենին կորստեան-
բեն զանազանն իմ ։

Նա արդ զի՞նչ արարից եւ կամ ո՞ւր
թագեայց յանկարծական ուրուք ․ եւ
կամ որով օրհնեսցես եւ փառաբանել
սպառեցեալ յահագին զատաստանի
քոյ, զի վճարեալ եմ եւ՚ի կարապետս
անխուսափելի աներեւոյթ ․ եւ Ճանդ փորձ

կուսութեան ոչ զոք ունիմ, բայց միայն 'ի յայտնեան փրկութեանց աշխարհա-հի։ Զի եթէ զերկինս ունիմ բարե-խօս, արժանացեալ է 'ի մերոյ իմ որպէս սրբոցն 'ի սնոտութենէ բարեգ-մաղթան չարեաց իմոց։ Եւ եթէ զքաղ-ցուորս բարձանց, խաւար անօրէ-նութեան իմոյ տարածեալ է ընդ-դէմ ճառագայթից նոցա։ Եթէ հա-ւատչեցից առ երկնային զօրութիւնս, շարժեալ են զաւրագնաւ բարեկա-թն անձնաւորքն 'ի մեծայ իմ։ Եւ եթէ կարդացից առ սուրբս քո, զարմա-ցեալ են զերկաս խորհրդոց սատա-նայականեն չարեաց։ Եթէ աղա-չեսցես զառաքեալս աշխարհի. ոչ ունիմ լսել պաղատանաց իմոց. զի առաջա-կացեալ են 'ի չար շարժող զաւսերա-մեծամ յանցաւորիս։ Եթէ կոչեցից յօգնականութեն կարողանեմ զայնը որդւոց մարդկան, մեղօք 'ի մերոյ մե-րոյ եղեալ՝ աստուծոյ ատելագոյ-ցանեն 'ի մերոյ պատասխանատուութեան զազրալի պատուհասից. քանզի ա-մենայն եղեռնութիւնք անձկագին ... են տաժանեա՛ բարկութեան 'ի մերոյ արժանաւոր պատժապարտս։

Եւ առաջ անկը բարեբարոյ յո՞ երեխայ-
ցեալ յօգնոց քումմէ, և կամ յերե-
սաց քոց ես յո՞ փախեայց ։ զի ա-
խնայ փախիցէ եւ ինձէն զապաստանա-
րան յանմնայն եղերւթեանց զոր
ձեռն հզօրին ուժոյ, և անձն անմնա-
կարելի ծնեալ ։ Այլ անմնայն
անհնարութեանց հնար գոյ եւ, և
ոչ փախիցի ընդ սանձմանս սկարաւ-
թեն կարողութեան ամենայնի, և ոչ կշռի
մտաց և ոչ չափիցի անչափելի բնու-
թեանդ ։ զի բաւ սահմանաւորութեան ձայ-
նից կայ եւ ինձ յոյս փրկութեան,
եթէ կամիս և անչափաչափը լինիս բա-
գում ամենայարքի և անսփոփելիս ան-
բաւթեանց ։ Վասն որոյ հաստատչեամբ
աղաչեմ և անմնաթաղիք կորսանչեամբ կար-
կառեմ զայս առ երկինաւոր նշանա-
պետաց, և ունիմ ապերս և բարերքոս
առ քեզ զոր անձնա ողորմութեան
զառացուացութիւն, զերութիւն և զփառս
քո օրհնելոյ, և զհամագոյութիւն
համագոյ որդոյ, զերանելոյ երրոր-
դութեանց միութիւնդ, և զշարժա-
մին զօրութեանց և զուրախութիւն
անճկական որ՚ի մեզ երկնաբնակեցդ.

զգրկանկցութիւն զերամակալմբեր ընդ գերամբարձական տէրութեանդ, զորս ցնծը սուրբ անուն իշխանական խնդութեամբ, և զանձնեա ծնունդդ հայրենական, զարտատափայլումն միշտ լուսոյ· հ մշտնջենաւորէն, զծագումն անմա ռակիր յանդքանակէն, և զերկրա փառ ռատորողական օրհնութեն անձկաւորեալ ռա քեզ բերել համեստութեանն, և զահաձգին անօրէնութեն խորհուրդ։ Նայեաս յիս զթութեանդ, քաղցրու թեանդ և ողորմութեանդ ըստ քում անհատ մարդասիրութեանդ․ հեր քեա զխաւար մթութեան մեղաց, և ջնջեա զբոց անօրէնութեան իմոց առաջի երեսաց քոց։

Յիշեա յիշեա զանկերծին և զանձնեա զթութիւնդ և արկ առաջի անմատ մանն տէրութեանդ զինչումն քո հ հայրական ծոցոյդ, զծնունդ քո յան մենասուրբ կուսէն, զխանձարուրսն զի մսուր դնիլն, զկաթնասնելն նելն, զընծայիլն, զաւազանաւորութեն լինելն յՆգփաղոսոն, զչարչարն ընդ մեզ զաւուրացն, և զառաջնորդն անմա մանեալ, և զխաչն ընդ մեզ մաքրեն

նծեկաւ, զի վասն մեղաւորացս զա-
մենայն վիշտս նանրութեան կենցա-
ղոյս կրեցեր:

Ցնծեա ցնծեա անձնահաստանեալդ Աս-
տուած, զիմաստութիւն քո սուրբ,
զխոնարհութիւն զքոյ զերապանծնիդ
ընդ ձեռամբ կարապետին, զփորձիչն
'ի՝ անապատին, և զաստուածահրաշ
նշան զքանչելեացն զոր ցուցեր առ-
աղքատս մարդկան, զառաքելական աշ-
խատութեանցն զոր կրեցեր 'ի տէ-
րասպան ազգէն, զի վասն մեղաւո-
րացս համբերեր եղև քեզ այդ ամենայն:

Ցնծեա ցնծեա միանձնական էութիւն
Հօր, զհանդէս մահու չարչարա-
նացն, զօրն այն օրհնեալ՝ յորում մա-
տուցեր զքեզ խորհրդաբար 'ի սուրբ
վերնատունն, և զաստուածային մար-
մին և զարիւնդ շնորհեցեր 'ի փրկու-
թիւն քո արարածոցս, զառաջադրեալ
նահատակութեան քո 'ի ձորն Կեդ-
րոնի, զկայլակս քրտանց արեանդ
և զմատնութիւն աշակերտաց, զահ և
զերկիւղ ահաւորին մարդասպանա-
պետն. և զանձկանալն առաջի բարձրե-
լոյ քո Հօր, զի վասն մեղաւորացս

սիրեցեր հաւանեցելոց ամենայնիւ ամե-
նակալդ Աստուած :

Յիշեա յիշեա անսահմանելի բնութիւն
Հօր, զմխիթարութիւն խաւարանին բարբառեալս
'ի մերում ահաւորին, զկապանսն, զպատա-
չերն, զանուր տղայութեան, զպան-
դուխտն, զծածկոցն, զանձկալ հայհոյ-
ութիւնն, զԹուք ամենեցուն, և զբազ-
մակ ծառայիցն, որ վասն մերոյ ա-
րացա կրեցեր զամենայն յանցանս մերոց
Աստուած :

Յիշեա յիշեա խոնարհութիւնդ ամե-
րակլին, և զգթութիւնդ անվերջանալին,
զատանն կողին սուրբ սրբութեան
Փրկչարար, զաչալանիքն 'ի Հերովդ-
դէսի, զհարուածս երեսացն, և բը-
մերս Թիկանցդ, զխարազանն բազ-
կացդ, և զմերկանալն աստուածայինն
մարմնոյդ, և զպատանքն փշեղէն, որ
վասն յանցանաց մերոց համբերեցեր
խաչելոյդ Հօր :

Յիշեա յիշեա անմահ և անմահից
Թագաւոր, զորն առաքեալք յարժամ
բազմեր զաստուածայնութեան զմիայն
'ի մերոյ կենդանարար սուրբ, և կամե-
նեցեր զառաքելն կենաց 'ի մեզ եղեալ,

զմեղանս այն որ հնարեալ յարաժամ տա-
ռապանեալ ունելով զբարոզութիւն զոր 'ի
մեծացեալ նորա, զծածուկ լեզուոյն և զբա-
ցայայտն, զբազմութիւն կարգաց, զանե-
ղծացն զնկարագրութիւնն, զհայրհայրու-
թիւնն. զի վասն մեծապատուութեան յանձին
առնէր զամենայն :

Յիշեա յիշեա զի մնասանօք, կե-
նդանեաց, որ վասն յանդգնեաց մերոց
զեղջ եղին առ հայր կարգադրեցեր, և
ապաշխարողացն քոց խնդրեցեր թողու-
թիւն : Յիշեա յիշեա և զխոնարհութիւն
պատրաստեցեր 'ի մերոյ խաչին, զա-
րանցութիւն. հողւոյդ, և զհեղութիւն ա-
րեանդ, զպատուասիրականելին և զ'ի
կարոց մեռելոց անկանելին, զաղբիւրն 'ի
ապաշխարի, և զյարութիւնդ աստուածա-
ծառայես. զի վասն կարողանալոյս երե-
ցեր զամենայն կերպս անդորրինակեան
խորհրդեանդ, որ մեջա և եղեր եա
և կեառ յաւիտեանից ահաւորդ Աս-
տուած :

Իւ որոց առեր Յիսուս յանդգնեն և ան-
ասնական և զարբեցողս, զի՛նչ արարեր
հերքս և նախնեաց, հայր և մանկունս և
անապաշխարս, ոչ ստուգիւ աստուածածու-

թեանց միայն, այլ և զաղրալն. եւ-
րևլի տեսակս ամենայն գործոց քոց,
և արտաքսեալս 'ի կենդանականաց
զոյից եօթնակացեալ կենցաղոցն.,
զատատպարանեալս 'ի բնաւեքս աշ-
խէն, և զյաւիտենականն ամենաշնորհեացն
ստանձնեալ զկոչումն: Այլ թէ ա-
զորմիս տատանումնարար ըստ· քում
անձնա անհաշտութեանց, և ոչ զրեա 'ի
վերայ իմ 'ի զուր զանօրէնութեան
քո խորհուրդ, և կամիս մեծացող
ատենել զփառս Ճոխութեան քո 'ի
հանուրս ամենայն, կարող ես փո-
խարկել զիս յանապակն բարութեանս·
ոչ սակէ՞ 'ի շնորհաց արդարութեանն
յորմէ արտաքսեցայ, այլ միայն 'ի
աստուածպաշտութիւն· ոչ 'ի հարա-
զատ ընտանութեն յորմէ արտաքսեցայ,
այլ յեամբն անհամբութիւն· ոչ 'ի հաւ-
ղորդութեն երկնաւորացն հանդերձ
յորմէ արտաքսեցայ, այլ 'ի ծառայ-
ութիւն անարգաբար զօգէն ծառայ-
ակցացն· ոչ 'ի հրաւիրեալ երկնաւոր
հարսանիսս զգեցեալ զգեստիւ, այլ
յայնմանէ որք արտաքսաւորին հալ-
եալ 'ի փառս նոցա: Ոչ 'ի բանակս

բաղձանացն 'ի յառաջադասութեան երբորդա-
կանն անեւչութեան, այլ 'ի սատորինս յայս
ծնեալսն մերոյն ընդունելով միականցն. ոչ 'ի
անդամն երանելեաց արքայութեանց,
այլ միայն քան առաւելագոյն շահ
արժանի լինել փրկութեանց անկեալոցն.
ոչ 'ի Հրեշտակութեան անմեղաց դրախտին,
այլ մարմնոյ 'ի Հրեղէն ցանկալ արքայու-
թեան արքայութեան: Ոչ միայն այդմ զա-
մենայնի, այլ անհաշտ միայն տղայոցն
զի հետոյ լինի խնամ յանհաւանին եւ յան-
ներելի դեհեւիանեն այրմանելը, եւ յան-
հուր յանմեղանն եւ յանմիթութե առատու-
հասուցեն առաւել շնորհիւն եւ աղոթու-
թեանցն քո, որ եւ որհնեալ յաւի-
տեանս:

Գ.

Ցեր Աստուած զօրութեանց, ա-
մենակալ, ամենակարող, հզօր, անսկիզբն եւ
անբովանդակելի. արարիչ ամենայն
երեւելեաց եւ աներեւութից, մերոց եւ ներքինոց,
եւ բոլոր սեպուհ, համբերող, յան-
ակնկալելի յարաժամեան, անեղապարու-

Նաւեկեցի կեց և անկեց, խոհրութեան ինքնագոյ, անհաս ամենայն մտաց սլացմանց, հեռացեալ 'ի բնութենէ բոլորից, ինքնաստահման անեզրելու-թեան, աներեւութական յաւիտենականու-նութեան, անչափելի մշտնջենաւորու-թեան, յաւէտ միշտ ինքնութեան, անհեռացեալ 'ի կարծեաց ամենայն հոգւոյ, անքննելի և անպարագիծ, անճառե-լի և անսահմանութեան, անձև և անքըն-նութեան., անօրինակ և անփոփոխելի, միա-կեալ աստուածոյ յաւիտենին ամենայն զգածեացս ։ Եւ անմեկնաւոր բնու-թեանն որ ինչ եղելութեանցս են ան-ասելիք, յորոց անհասելի շարժմանց կամաւորք անգոյութենէն 'ի գոյութ փոխաւորեալ բան խորհրդանշիւք սե-ռի մտաւանց, բարձանեալ առին ըղ-ասահմանս բնութիւն եղելութեանց ա-մենազօրէք, և յանկարծութենէ ան-սահմանն անհասութեան փառացդ, հեղեալ անպար հրեշտակացդ. բանակք առաջածեալ կոչման զանձինանց և բանաւորաց աշխարհականացդ զանձեղու-թեան, զոր պարզեալ պարգեւեալ զե-րադաշտիկեց հանդիպագանն ։ Եւ 'ի

[illegible]ել զսքանչելեաց անհասանելի Աստուա-
ծոյ, հասանել 'ի հանճարս ծայրագոյն
բարւոյն Տնտեսութեան, զանազանութիւնս
խորագիտել խոստացեալ հալածել
Նախախնամութիւն, կենդանածնութեան ըղ-
ձագագոյն աւետեաց, և ողորմութիւն
Նախախնամականութեան սրբոյդ յանձնառ
կցութեանց Թագաւորել, ընդ Հօրդ և
իմաստութեանց, ընդ Հօր և զօրու-
թեանցն զանազանութեան աստուածային, որ
ներգործականաբանել 'ի բնութեան հրամանաց
երկինս 'ի մեզ : Որ անճառաց ես և
անեղէն և անժամանակ, անփոփոխ և անհասա-
նութիւն, որոյ զանմահից միայն ոչ
բարեբերութիւնք և ոչ խորութիւնք,
և ոչ ժամանակք և ոչ որ ըստ մեզ
կարող են կրել շնորհիւ և բնութի
միոյ որդւոյ Յիսուսի Քրիստոսի,
ընդ այլ եղականի Հոգւոյդ ինքնութեան
և բարեգործ ողորմութեանն, անհասանելի
անաւելի անհաս էութեանդ ամենա-
կարողութեանց անձնաւորիչ աստուածային
նութեանն, և անքննականելի խորհր-
դոցդ մեծին յաւիտենից, հայցեմ 'ի
հանճարոյ միտս սրբաբանութեանց մեծա-
ւորեալ վերագոյն վերամբարձեալ

ծախս անհնարինութեան քանդակեալս․ քա-
րեաց։ Սատարեր անհնարինն զեղ ա-
նուն տանել, առ իս յուսահատ-
եալ Թշուառականս նորոգութիւն․ կարող
գտեր մուրհակի պատրաստեալ յազնա-
համար մեղուցելոյս, և զարդարանա-
հաս մեծերու մահու հաղորդս. Ընդ այսմ
հայրապետք արքան որպէս քո սիրելոյ
Լուսաւորչին մի փախիցեր զփրկեցեալս առ քեզ՝
զառաջադրեալ պարանի կենդանեաց յարգելի
զանշնչեալս զանխղճելի՝ զանխիղճա-
նս աստուածութեանդ․ որդւոյութիւն
զօրութեամբ քո բազցէ ընդդիմադրութեան
պատրաստութիւն, և զհնազանդ անձանս քո
սուրբ հրաշափառութիւն կարգս ամեն
խնդրոյ սատանայական պատրաստութեանս ՚ի
բնակէ բնութիւնս քո արարածոց, զի
անհասանելի է ձեր պարգևաց առհաւ-
ատչեայ. Աստուծոյ ՚ի վերայ անհամար
երեալ հոգւոյ։ Մի տրտմեցուցեր ՚ի բա-
րեաց քոց բազմապատկանաց, բարձրու-
թեան․ մի պահեր ՚ի զանձրանալեաց
զինուորեալ պատրաստեալ իմ անձնակեցու-
թիւն։ Մի կորեր ՚ի քաղաք բարեկաց
զգայնութեանցս իմ զարդշութիւն,
մի տարածաներ առաջի անձնառիս

ատղացուցը զամենեցու կերպարանս չարի
առնորոշնութեան խելօք մտացս : Մի
Հրատարակեալք 'ի մէջ նորանց երկնա-
գործանաց զատուցից, մի երկեաւոր մը-
րոտ մթութեան չարահեռաց մեղացս
'ի ատեհաններ ամենայներուացն լուսոյդ . և
մի : արձանեսցէ յերեսաց անձանա-
րէս տառապէք առաուանաթեաներ, ո-
րոց անձնեղ բանկանել լուծանել զա-
մենեցուն ամեն աշխարհի : Մի երկայր
խնձ զխորհրդութեան մերս 'ի մարմնոյ
խմոաւ ծածկեսցես, և մի զփառութի
Նախնութեան ցուցանես խնձ անկասկեց
մահուանց միայնացուցես . այլ քաւեա բա-
նկալ ողորմութեան և հնարաւոր
զԹութեանց : Հայր մեծի խորհրդոյ-
գոյ մեծ խոստացանոյս զօրեղ ազնուա-
կան, և կարեկից կարծանանու բարի
ողորմութեան : Մի տրոչեր զիս 'ի
գնոյ ծովեան հարապատեր որդւոյ քո
սիրելւոյ . և մի մեծամոնակը լինել
արտամիսանկեցիս 'ի հրամանէ նորին :
Մի արկանել ընդ գաղտաղանան զա-
տուհանի զպարտաստաւորեալս զանձնաց
նորա, և մի 'ի գերութիւն յաւիտեն-
նականն կորուսեալն մտանելը գլանհա-

միջնեալս 'ի գերբնականագոյնութեանց տես-քանակաց, մի արտաքսեսցես 'ի զօրու-թէ քաւչակն զերդրոմանդամս, զոր 'նկա-տեսցեն այլք մխոծնոյ քո միջոցի խոստ-ցին։ Եւ մի հնարեսցես յարանակցեն խոռ-ւորն զաղաղանակաց անկարգամն՝ կամեցեալ քո։ Մի կարծուցանեն 'ի միջոցի քում զգեհն մեծ անդրանիկօրինակ աստուածեղինականն յաղագս որոշմանն քում 'ի սրտի քու-րում, և մի յաւխանական բարեխօսութեան յա-ւխանեցց Աստուածածին յաւխանեցեայ կա-րութեանց։

Վասն անհաղթելական անմահութեան և 'նախախնամականութեան սրբոյն միածնին քո յարարչածս՝ զանձեղաղս 'ի սպառ-գեալ շնորհէ 'նացա ընդդաղ, և 'նորա-գեալ յիս միջնորդն զաղաղանութեան կատակ արգելորութեանն այնպէս, զոր առաջելցիս 'ի ծոցոյ մեծութեանց 'ի միակութեան աշխարհի։ Ծառայիր զկա քեղ կրկին նոր արարչութեան, և զանազան անհաւատ զօրութեան փառ-աւորեսցին քո որ կոչեցեալ է 'ի միջոցի իմ, սուրբ արար Քրիստոսութեանն քով, և մի տար աստիճան զերբ աղա-կանիչ ոճրագործին։ Ցիշեա զի կա-

Հնդկաց դէս յանուան միածնին քո քրիս-
տոսին, և ծնաւ զնս մերոյ ամե-
նայնցն Հայոց սուրբ 'ի հայրապետու-
թեան սուրբ արգանդի. որք մի կար-
գեալք ստուգանելով արքունական չարեաց
զշնորհսն խորհրդածեալն 'ի քէն բա-
րեպաշտութեան : Եւ մի զգրոշմ եր-
կրպագական զաւանդութեանց մնացելոց
'ի հրապուրանս յաւիտենական սատա-
նային վասն հաւանեալոց միութեան
Հառաջարկեց Աստուծոյ, և վասն չար-
չարանաց քո անուանեալ և անեղծ
պատկերին :

Հայր սուրբ, հայր միածնիդ, հայ-
եաց 'ի քահանայապետ մեծի խոր-
հրդոյդ Յիսուս Քրիստոս, 'ի բանդ,
'ի սէրդ, 'ի գթութիւնդ, 'ի շնորհսդ,
'ի բարերարութիւնդ, 'ի կերպարանդ,
'ի կարողութիւնդ, յիմաստութիւնդ,
'ի զօրութիւնդ, յանմեկնելի աս-
տուածութիւնդ, միաւորականութիւնդ :
Որ կամաւ քո զամենայն արարածս
յանգոյանէս բերօղ աստուածայնեալ
մարդկութեամբ երևար. և այժմ ընդ ա-
մենեցուն բարեխօս կայ առ քեզ կա-
լով ողբալ և միջնորդել զաւակի վերայ

տուպը արքունեաց իւրում, կացուցանէ անտարատ առաւելին քան: Այլ Հայկեան ցեղս բարեկարգութեամբք անհնարութեանց, անտանելեաց աղքատութեանց, անկեալս տառապանաց չափաւորութեամբք անչափելեաց. որ յառաւելիցն և Թագա-Թիւնք ես բարձրագոյն..., Թող ինձ դանձնահեան և զանձնաչափելեաց անրկնութեան ընտրելոյ երկնակատարս և զծածկամուտ հասուցին հեղեղաց չափքն 'ի մեծաց իմ տարածեալ՝ ծաղանեալ արարեալ բարեկարգ ըստ քում մշտաբարբի աղքատութեանց: Հաղասեալ անտանելեաց և հաղագայի զատուութեամբք Արշակայ և Հայկայ 'ի մեծաց բարձրագոյնանալ արարատեանք քան զամենայն որդիս մարդկան, և ընծայ զցանկալեաց անձինս արարողանացն ըստ քում ամենայնի քաղցրութեանց:

Իւ զի՞նչ ես մեղաւորս զի ամենայն յանցանաց կարապետ բանից զերբանս բարձրագոյնանալ առաւելի զհաւատքն Աստուծոյ, որ մեզ ետ մեղաց, և կատակ ամենայն անարժանութեանց, անկանելոյ խաղաղութեան խաղաց. և աղաչեմ հանդիսացաքն

Տնանկեալ հրապարակաւորքն : Եւ քանզի որոճալ անմեթով կայծից յանդգնեմնն անձրևոյթ զօրութեանց այդ, յորմէ պտղոյն անդունդք, լուծանին առաջինք, հայլին արարածք, ասակոյն հրեշտակք, աստուածային ամենայն զէրադասական զօրութիւնք հրեղինացն, և խոստովանեալ երկնիցն մեծամեծ յահէ հրաշափառ փառացդ տագնապին, և ըստ արժանի մեծութեանդ 'ի յօրհնութիւն, 'ի գովութիւն և 'ի փառաբանութիւն անարժան զանին : Զ.ի երրորդութեանդ առ երրորդութիւնդ միայն է արժանաւոր պատուոյդ սահման . և զամենայն սջորմութեանց կատարեալ՝ անհըապելի եղեալ քոյոյդ հետազօտման . քանզի ամենայն տարրական էութեանն բերան կարկեալ է 'ի քո էական պատուոյդ արժանաւորութեանց : Եւ յահ և յերկիւղ ըմբռնեալ բընաւս ամենայն, նա և կամաւոր հրեղինացն երկնաւորք զօրամանք 'ի քեն տարբեալ սողերին . և անձնաւ ընութիւնք անհեղականաւորացն հայեալ առապարեքն 'ի հրաշալեղենանն փայլատա-

կանց ահաւորից Աստուծոյ. զարհուրա-
րին 'ի Հրաշակերտս անճառ ծայրա-
գոյն լուսոյն, և անըմբռնելի պատրա-
ստեն զդէմս իւրեանց բոցանիւթ
թևօք: Քանզի եթէ կայր հնար
փոփոխման, ոչ կարէր կալ երկինքս
առաջի քո և ամենայն տարրական
տեսակս. և երկիր ըստ իւրում հան-
գերձ անդնդայինն հաստատութեամբն
հեղձոյր յայլ եւս անհուն խորութիւնս
Նա եւ երկնից երկինք թէ ու-
նէին եւս տեղի Թագաւորեան, ոչ հան-
դուրժէր կալ 'ի Նեղքոյ պատուան-
դանի տոնից քոց. և եթէ գոյր հնար
ծածկութեն, ամենայն բանաւորք ան-
մահիցդ զինուոր անկանէին 'ի նա
յերկիւղալի հիահրաշութենէ որ-
փիափայլ Ճառագայթից բազմերե-
նակ թորման լուսոյդ. և 'ի ձեռին
քում էր և է և կայ ամենայն շունչք
և անշունչք:

Եւ զիա՞րդ ես քան զամենայն մարդ
եղկելի եղեալս և անարժանս բնա-
ւին երկնի և երկրի առաջի այդմ ա-
հաւորութեանդ յանդգնեալ կարդա-
զանեմ քեզ սուրբ անաուրբ փնձանքս

և անօրէնն մոգքս, որ անդադարեալ էր
գիտութիւն զազգային դատոյ, թող թէ
այլ գեղեցիկ որ հրեշտակացն բնութիւնքն
չէին սորա առաջին քո : Քանզի չէր
հնար ճառել կամ ընդ թուով ար_
կանել զանեզրական անսահման չա_
րեացն իմ յիշատակ, և զհարուածոց
հօրս այս առաւ զատապարտեցից : Զի եթէ
զմիոյ աւուր գործեալս միայն բերես
'ի հանդէս, թող թէ զայնքան ժամա_
նակաց անցելոց, որ յարաժամ ան_
ծայր անդունդք մրրկաց անօրէնու_
թեան, երկնաշրջիւն անբաւութիւնք
զիմն չեղջակուած ելն, կարծեմ
թէ ցանկ յաւիտենից այս բացեալ
զերբան իւր՝ ասասցէ զիս 'ի խաւարութե
արտաքին խաւարին, և անձնատրեսցէ
զիս յանդունդ որոտմանն տարաժամեցեալ
տառապանացն . կամ միայն տանջանաց_
մունք կիզանողական կայծականց տա_
շտպանին անշէջ հրոյն տանջանացն
'ի մեռոյ իմ կեանս զատապարտեալ անձ_
նեայ : Եւ զարհուրի լոյս տանուտէրան
'ի խաւարի, և ճառագայթք տարա_
ծեալ արեգականն՝ նեխեալ հրապարա_
կաց 'ի մեռոյ իմ թանձրացեալն . և ոչ

հանդարտեցուցանէ սուր բազմակնեալ երկիւ-
նաւորդացն բնութիւն առ վերջին ինքնիշխանութեան
վերծանողապաշտութեան ժամանել. և կամ-
ոչ ես անխռովեցուցէ յետս զառաւաղան
բարեկամութեան անբարեկամացն բնու-
թեանց։ Եւ եթէ ոչ էր ամենակալ-
ներբողութիւն քո զառաքելոցս եւ-
ութիւն, փափուկութիւն արդարոց յիշէին;
և զծովս աղաղակեալն կորզել առ-
ինչպէսուն 'ի ձեռաց քոյ զեր կենդա-
նայն. զի զառանցեալ մեղքս յա-
րաժամ զպատմութիւն որոմանց ա-
զատեալ մեծերկրի համբերող առ 'ի
նիւթ առաջորդեան յառաքինութեան ան-
չեղ հոգւոյն։ Զի թէ Դաւիթ եօթա-
նասնեկին եօթն եւ վերջն բառ իբր-
ւանց զատարաստաւթեամբ, այսպէս անօթի-
բուրս բնութեան չարեաց մեծամեծս ս-
ատելիանս, գալու, մահու և զմեհեան-
զարմանս պատարաստել է ինձ առ-
ատել քան անմեղացն երկրի մեղաւո-
րացն, այն որ զյառաքինութեան կարգս
անեալն երկրին զմեղաւոր. զի որ անձնահաճ-
լին և փորձն է յաշխ իմ երկներ այս
կամք յանցանաց, մեծ է սատանի քա-
քան զբերանաց պատասխանատուացն

ծանօթութեան : Զի լցեալ գիտութեամբ
անսահմանելոյդ շնորհօք՝ ոչ խորշեցայ
և ոչ պատրուակեցայ յերկարոց քոց ,
և ոչ արարի զբան 'ի թարթել աչաց
միոյն որ ոչ պատահեցուցի զհամն ա-
նեղ երկրպագութեանդ : Եւ շարժեցի
զանշարժ աթոռ աստուածութեանդ
համատարածապարար ծանօթութեան և անզգայելե-
լի հրաշահոսանս բարգով յանցանաց . և
աչքս քո տեսանեն և ականջք քո լսեն ,
և ամենայն երկնային զօրութեանցդ
աստուածային հրաշատարածեալ յայտնին ե-
րևեր յանցանէք իմ . և ես յարդարեցու-
թեանէ շարժին մերկեալ՝ ոչ զարհուրե-
ցայ , և ոչ ամաչեցայ լսել զձայն իմ
անօրէնութեան : Եւ թէ զիարդ ներեր և
համբերէիր անհաւատութեան բարձրե-
լոյդ՝ ես ոչ գիտեմ : Բայց զայս գի-
տեմ , որ թէ ողորմն երկինք և եր-
կիր , ծով և խաւարութեան անդնդոց , և
ամենայն բանականք անմահացելոց եղե-
րամանայքս լինէին , չէին բաւական իմ
անդրաւելանգամելոյ կորստեանս : Եւ
եթէ փոխեսցին ամենայն տեսանելիք
աստղերականն զօրութիւն մասունք և ընդ ութ
'ի կենդանարարին մարդոյ , աւաղ ծա-

վու և չիջի՝ անձրեւաց հանդերձ ամենայն շարժողական կուսթեամբք , համօրէն հաւրաղաղութք քեզ ընծայեցին , և հանցեն առաջի քո արարուր՝ հանդոյն երկնայինն և երկրայինն անձնդեբաստատարած ծովուց , ոչ փոփոխեալ երկնից յաւիտենական կարգաւորութիւնն 'ի սրտէ խոնէ , եթէ ոչ նորոյ աղաղակութեան քո հասցէ 'ի թիկունս իմ , զի քեզ միայն է կարողութիւն փրկել զիս որ բարձեր զմեղս աշխարհի : Վասն որոյ անձնատուութք երկրպագութեամբ Հօր և Որդւոյ և անձնատուութք Հոգւոյդ փառք և երկրպագութիւն այժմ և միշտ և յաւիտեանս . ամէն

Դ.

Եւ արդ տէր Յիսուս , անմահ և անմահից թագաւոր , յորժամ յիշեմ զառատաձիր պարգեւս քո առ իս , առաւել երկիւղալի զարհուրիմ . զի ընդ այսպիսի բարեաց այսչափ անօրէնութիւնս մթերեալ ժողովեցի , որ և ոչ չափ ծովու 'ի կշիռս և-

ըսէր, փոխանակ այնորիկ որ տա-
ւեր. քան զամենայն որդւոց մարդ-
կան տա ինձ բազմացուցեր զսէր և
զողորմութիւն քո: Քանզի 'ի սան-
նէ մօր և յարգանդէ առաջանէին ա-
ռնել բարձրացուցեր զիս 'ի վերայ
բազկաց քոց, հաստատեա զիս քեզ
առատորէն, և զհայր քո զանկնելին և
զորհնեալ՝ հայր ինձ կարգեցեր.
բարցեր զամենայն զրահնս հոգւոյ
շնորհաց տալովն իմ, և հարսնարան
իսկ Եղբայրութեանց յօրինեցեր,
պարապանկաց հրեշտակաց նկարագրե-
ցեր, և հաղորդս աստուածային ընթ-
րեաց հրաւիրեցեր, և 'ի բարձրու-
թիւնս հրեշտակաց և հրեշտակա-
պետաց հանեցեր, և առ զուարթունս
և անկրօնութիւնս հետադօտեցեր, պե-
տութեանց և իշխանութեանց ա-
թոռոց խմբակից և կաճառակից.
սերովբէից և քերովբէից հաւասա-
րեցեր, նա և զեր 'ի վերայ քան զա-
մենայն իմանալի զուարթնոց հան-
գեա՝ հաւաք յԵղբայրութեան կոչե-
լով, ամբարձեր զինքեան տեսս ա-
ռաքինեայցն տալովն իմ, 'ի մասն որ-

գեղզղութեն մեծամեծին մանկաղապղելովն-
մատուցանեմք այդ՝ որով ներգործեալ երկն
երկինք և երկնայինք , զրոշմեալ կապ-
ւանդեցեալ ազատամեծ այդ որ հասանե-
ցաւ յաստուածամայրն կուսին : Յայտա-
նեցեր զանձկացութեան զամենայն հայրա-
շարժ կայծակն սրբութեանց , և հաս-
տատութեան խորհրդոյն անհասն , և
ժառանգորդ մեծութեանց անհասա-
նի , զոր խոստացար լինել հայրա-
խնամ որդւով . և ոչ արգելեցեր յամե-
նայն բարութեանց յանդգնութիւնս ,
այլ անձնիշխան կոչեցեր զմեզ ,
յորս անկանեալ զանկայն քան
զհանդուցս երեւեցուցեր բառն քամ ա-
ռաստաձեռնութեանց զոչ արժանիս-
կեցեալ :

Եւ ես յայդմ անուրաց բարեծնու-
թեանց կամեցայ խառնալչեալ անձկոյ
'ի անկեալ և 'ի զաւեհս մեղաց . և զխո-
խանեալ այդմ անձնա լուսոյդ . ար-
ամենայն բնութիւն հրոյ և լուսոյ
բնութիւն երեւեալ յարարչածս յամե-
նայն ժամանակս՝ երեւեալ առ այդ-
երկն զվերջին անձարող խոսայ : Եւ զխո-
խանեալ որդւոյ երկնից առաքելոյ զերկա

արքին մանկաւոյներ երկրանց կենցաղոյս ,
որ է աստուծոյ և երանաց զարթուցե-
լոց . ամենայնութիւնք ամենայնութեանց
և միջոցք համառաւպաղորդեան : Եւ խորա-
խոյգայ 'ի դիւրին արգելացեալ ամէնն , ո-
րոց թոյնք զօրածանութեան կեղեալ
ղարարարածո ամենին հնոցի գործեաց :
Եւ ցանկալի եղեն խիճ առօրեայ
զառանուեթեան մրուր մեղաց հաստա-
նուաւ ընդունելեան ջրոյ զանհամեմատ
ուղղախոհութեան երկնաւոր հարանա-
րանեաց և զանեալ անձնոտ Ճաւա-
զանեթի հերահրաշութեան բարձրելոցն
'ի փառս առհասարակութեան բարձրե-
լոց , որ ընդ ամենայն մեծութեան
բաղդին կենցաղոյս և ցանկալիք ա-
ջաց և մարց խորին զատուեր երանաց :
Համեցող առաջեցող անեալ եղեկելիս 'ի
յաւիտենից զերադասութենեկ ամ-
բարձման անձնատեցն 'ի յանեզան խո-
րութեան խորոց , որ անգաւանդ
անդենդոց խորին զերկինս երկնից 'ի
միջոյ իմ բարձրացեալ կայ : Եւ
փոխանակ ամենաբերեալ ծագրանդոյն
լուսոյդ՝ այլ որ ընդունին ընութիւն
լուսոյ և հրոյ որ եղեալ է յարարածո՝

երկրէ շողշողեալ մեզ Թարգմանչապատուականն և գեղեցկաբարբառն կազմ բանաւորութեան երկնից առի զպատճառականութեան կարգաւորեանն աստուծոյն որ կենդանի զհուր երկրէ զկոծկէ. և առ չարութեան որդւոցն 'ի Նմանէ Հանելոց զոր պատարագանական է առատանելի և կատարելագործութեան նորա՝ առնենուլի Թագիք ասացեալ որ 'ի կենդանակերկրաւ են և լինելն քաղաքապետութեան ենեքան. զմեռանելի մեզ Յաւիտ ծառայական անմահութեան : Եւ փոփոխականակ պատանի անմահականն զգործական և խորախորհութեերկնաւոր անպատմելի և երջանիկ անմահից Հաւատարկեալ զկապանակքս Հոգոյ զեհնենին, և արքայի գլուխ մամուս քաղեղեն զեռաց, և լաւ ալեաց և Կրօնէ ատամանեալ եհաս ինձ բանին, և առչարութե ատապարայ ապաստանելի մերկացն խաւարայի երկին ինձ Հանդիպեա : Եւ որպիսեցին անշէջ բազումն որ 'ի զաղա խուր զգաստարեաց զղեւադարարան երկնելեա, և ընկերանալոց փափատոյեալ յերեսաց առհաւատչեայ և անձկալ 'ի քաղէն մերձէից աստուածապատուականն. առ ատառեալ յերկի ատապարակաց որ երկրէ զղապարանն Հներեսնայ է՝ Համօրէնն Թագիք զատանու-

Թեան հեզ-ափառոյթին աստանդամանեայն երև ղհուր. բոլորեքեալ երեկ տա-ղի ընութեան ՝տարրաարքումն, յորոյ յառաջական ստատակման անկեալ կամ տասուել եւ պատճառ արժանաւորա։

Աշխարհեցայ մերձեցայ յանդա-տուամ և յանհիմանալի բազկացդ յան-նկատելի անհաւորութեանց երեքպըր-բնկից փառացդ, զորոյ միայն զեու-թեան հրամանատարի միոյ ոչ կա-րեն բովանդակել երկրայեն ընու-թիւնքս։ Եւ քակեալ լուծանեն յարատափայլմանէ փայլատակմանցն հրամնիւթեցն հողեղինաց, որպէս ե-րամբ երկնաւորացն յանհեղահրաշու-թենէ փառաց քոց. և ամենայն երկ-րպքարչքս պատարանք են պատարողքն և տաաասանք կապպանաց վարմից անե-րեայթ խորացելոյ բանաւքն և պարա-ւանգ յուխանենից կորստեանն, ցեցք և մեջք շարաւոյ ժայթքեալ որ-դանցն, զորոյ զհետ երթեալ եղկե-լիս կամակոր մտօք՝ զայնքան տաղա-կալթիւն գտանութեան քաղցր 'ի մերոյ իմ վարկանէի պատահմանն։ Եւ յանդգանտս խորոց հրամանս նկե-

մաքրութեանցն այն հրեշտակաց փափագանօքն
մերձեցուցանէր անձնաւորն խորհրդաւ Քրիս-
տոսացեալ, որ ոչ ական տեսանելի է
և ոչ ունկան լսելի և ոչ 'ի միտս
մարդոյ անկանելի զոր պատրաստեա-
ցէր սիրելոց քոց, ամենակալդ Աս-
տուած :

Եւ արդ ես աղաչեմ զամենա-
ներողն 'ի առաւելեալ մեղաց Փրկչին
զշնորհութեամբս՝ զպահպանեալ կարգա-
ւորեալն զքաւեալ զատաւորեալ՝ ան-
պատասխանի եղեալ առաջի ահա-
ւորին, զի՞նչ ասացից և կամ որով
ամօթով բացից զբերան իմ և կամ
որո՞վ մտաց զանձն յանդիման մերկա-
ցեալ ծածկեալ բերեցից 'ի հրաման ատենին
ծածկագործիդ, որ և անդադրելի ես
հրապարակեալ երևելին ատենին քո :
Զի՞ ո՞ կայ զանազան յանցանաց քոց
'ի քեն առեր, և ո՞վ բերէ 'ի թիւ ըն-
ծայումն ապաշխարութեան աղեաց ծածկա,
եթէ ոչ անմեղադրողդ զօրութեան
քո և անձնառատ ձեռն քո, անեղդ և
անհնարինդ երկնաւորաց և երկրա-
ւորաց : Քեզ աննմանդ իմ հնարա-
ւոր է, և հաւասար անձն իմով զոր որ

ջեռ մէջ ոչին իրացն ընծայեալը ամէն համա-
ւորեալ է դպրից յօրդորմութեանս և 'ի
գիտութեանս ։ Մէջ նշանաւոր չարտեաց
խորհրդածութեանը զիս 'ի մէջ երկնից և
երկրի , և մէջ արմատաւորեալ 'ի միասա ա-
մենագործից վասն իմ նկարագրութեան չա-
րեաց ։ Մէջ առաջադրեալ աստեղը 'ի մա-
զանկեր կենդանեաց դրը նկարագրին մա-
տրանիք քո ծննդոց խաղաղն որհնու-
թեան , և մէջ գոյագրագրութեան կը-
ասակին իմ առաջ 'ի ձեռն թշնամեացն
պաշտպանութեան ։ Մէջ զինչերս ասպնդա-
կամբերին խնդալ ծանրագրութեանը , և
մէջ առաջ զխոյն վայրենականն գոյութեան
զանգելոյ ծննդեան ասուրբ աւասաւանք
քո , և զնկարելի գաւառաւորաց եղեալ
երկրագործական չնորհելոյ ․ և մէջ աստ
Հայրենի յուսադրանօք հարցն զոր նկր-
կերջեր ազնուական մարդկան , և 'ի զինու
ազնուան էական առասուածութեանց
զորեցեր ։ Զօրացօ զաւառասուածայոյն
կասմա բարերացը 'ի մէջոյ իմ արդեօ
'ի Հեռաւորն մարդկաւորութեանց
զօրացաւ , և համամարեա կրկին 'ի մէ-
ջոյ իմ զկէրս անօրէնութեանց կա-
տարեալ ․ և առաւել արդարութիւն

և հրաշագործութեանն իւրն յայտնեալ
յերկինս և յերկրի զի կարող ես ։ Եւ
մի յաղթեսցէ նկունն եղեալն ՚ի քանա-
անսահմանելին զօրութեանդ . և մի սպա-
ձանձրասցի մթութիւն խաւարին . աղ-
տաղջի այգմեկ , որ և զհրամկրդէ բդ-
նութիւնս հրդեհեա . և մի կերցէ
բոց հրաթայնք կայծականց բանաւա-
կուլին զանձայր ծովգ աննշանակերքն
և մի յանեղգականն յորձանս քո ադ-
ծարծեսցի այրուածն բոցոյ նորա . Այլ
կայծուսցէ մեզ առաքելական զանկրա-
տուեր ըղյաղ արեգակական արդարու-
թեան , և մի երեմեսցի անհուն խաւարու-
թեանք սանդարամետականին զմեզ ՚ի
վերոյ բարձրութեանդ այդ , որ ընդդէմ
բիւրուց և հազարաց հազարաց ար-
գունդք անգնդոց ՚ի ներքոյ քո փա-
կեալ կայ . և մի զանձփափախելի կառա-
քո բարի շրջեր ՚ի զամենութեանն վա-
որդւոյս կորստեան ։ Զի զինչ է մեզ
մի փոշւոյ առաջի քո , կամ՝ ոսկրն մե-
անկեալ ՚ի ծառոյ , որ և ոչ ամենեցուն
արարածոց յանցանք այսպիսի երկի-
առաջի ողորմութեան քո ։

Օրհնեա յիշատակդ յաւիտենից ,

զամենատահեան ուսեալն յաւաքմանէից , յորս
ող հետազօտութեանն երկնայնոցն և երկ-
րայնոցն , և արդ առաւել զԹուԹեզ
անդրանաւուկան զԹղթեանն քա ղաւան մէ-
ղաւորեալ ’ի հայրապետական ծոցոյդ . զի
զաւան մեր աղքատացեալ , անբաւական-
գործեցիք երկնից և երկրի , և զհան-
գեա մարգարէութեան կրկն կրկնեցեր
զաւան հարստացեալ ’ի հարստութեան
աշխարհիս , և անհնարն մեծութեան
աստուածայոր քեզ մեծաւ չարաչարութեանց ,
և պարտաւորեալ անդրանկութեան , զԹուղթն և
զպատուականն , փառաց անձեռին զգեահ
խոսդքն , և խորհրդութեանց անհասանե-
լեաց զԾաղկա գաղտնութեան լեզւոյն ,
և զաւանդական զղաղուրեալ ամենեցուն
յանհետնոյ մեզոյ մարգարէից քա
բարեգեր , բարձրութեան անհասու-
Թեան Հօր : Մեռուցեր զանձնահաւ-
Թեանց ընդ միութեանս ’ի գիրկս
խաղաղին ծնողիդ , և հաստատողաց եւ
զԾոցն խորհրդադաւորութեան մեհեաւ քա
խաւարորեա՝ անծանօթութեան սպառա-
բարդեալ յընդհանուր աշխարհաց ,
ամսորեա զանն Աստուծոյ և ծնող-
ծին ծնունդ Հօր հանդերձելոյ աշ-

խարհիդ : Անփոփոխելի հաւատութեամբ
մտանես ընդ ամենայն դրունս , և
մերձ 'ի բնաւս կարկառես զձեռն քո
'ի կանգնումն ամենեցուն : Բաշխես
զմարմին քո 'ի ճաշակս առաքելոցդ ,
և հեղուս զարիւնդ 'ի մաքրութիւն
մեղապարտեալ անձանց : Անկանիցի
քո 'ի վերայ շղթանց ամենայն կենդա-
նեաց , և արդարութիւն քո լոյ զհետ ;
ռաչս սրտի հեծութեան հանդուրժան
եղելութեանս : Եւ յաղագս անպատու-
մելի և անճառ սիրոյ քո առ որդիս
մարդկան՝ այժմ ևս բազկատարած
'ի վերայ ամենայն խաչի հեղուցեալ
բնութեանդ անմեկնելի կաս առաջի ա-
հաւորութեան ատենիդ քո յաշ-
խարհս : Վասն ապաշխարեաց մերոց ,
բազմաց զխոց հրահրեալ աղքատաց , և
ճաշակի լեզուոյն և քաղցրալիր եկն ,
կամ լուսոյդ հոսեալ 'ի շքնաղ ճան ,
ակ . և պտղաբերող ամենառատ առաքեա-
թեանդ խոնարհեալ առաջի անդրաւե-
նելի հայրապատասխան ծնողին և կա-
կեց Հոգւոյդ պատուաբանական համաձայ-
նամբ ընդ մեր մեղաւորաց խոստո-
հրապարակ աղաղակես զեկեղեցին : Եւ

[illegible] [illegible] [illegible] երկնից թա-
գաւոր արքայ՝ հայոց մեծաց [illegible] և
[illegible] գալ. զի 'ի ձեռն [illegible]
թեան [illegible] 'ի հաստատու-
թեան [illegible] [illegible] պատե-
րազմութեանց, և [illegible] [illegible]
մեր [illegible] [illegible] [illegible]
պատմութեանց: Իսկ որ այսպիսի [illegible]-
[illegible] և [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] եղև յազգս [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], և 'ի նը-
[illegible] [illegible] քո [illegible]
[illegible] կենաց [illegible] [illegible] չա-
րեաց, որ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible]. և [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ոչ
[illegible] որք հայոցեցին 'ի քէն. և
[illegible] [illegible] [illegible] ար-
[illegible]՝ [illegible] [illegible]՝
[illegible] [illegible]: Ոչ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
որ 'ի մէջ [illegible], զի մի [illegible]

[illegible]

Ե

[illegible]

զանոյգ արքեմանեկրկ ռուսերէգ յա-
րուսմ մանծայր միածնին Հօր, և վասն
դրկանկցութեն գերազդոյնց ընդ ան-
հաս էութեան աստուածային քո և Ներ-
գործողի քո հոգւոյդ սուրբնա զա-
համյնիչեաց զերբւոյս, և անդ [illegible]
[illegible] աստուածահաւաք հրաշափառ[illegible]
[illegible] ՚ի միոյդ խմ։ Մէ ընծայեմաս[illegible]
զիս ՚ի բոլորանկիցեաց անուանահանան խո-
րութեան անմիշնելի յուսահանելեանական
անհուն միջին, և մի մասունքը յաղա-
կեց [illegible] [illegible] անզգե-
դայից թանձրամանն խաւարային։ Մէ
բանաւոր ընդդզեմ խմ զաչխարհանայոց
զինչ բանն զենհինեն, և մի յանդյաց ա-
րանայն հեռացեաց ամէյն աստուածանա-
գեր զիս բացելեալն կատարածուցն։ Մէ
բարձրացուցանելը ՚ի միոյդ խմ զեկ-
դասւորքն բարեխօսութեան քո, և մի
ընդրմեր զատուր հրեղինացն յանդրա-
պատո պարզանէնոց խմ։ Մէ յարձանս
անկեղծական բարեպաշտաց ծովային խո-
րացելոյ ծանծերք զերբազդեալս ըստ-
բերը, և մի ՚ի բոլո հրաշահանան
հրաժեշտէլ զինութեա եղեւեալ նեղութու-
կանն կարծեաշխանից։ Մէ ՚ի զօրութեա

[illegible] հրահանգացն փորձեր
[illegible] արկանելը քո, և մի արկա-
ներ 'ի [illegible] իմ [illegible]
[illegible] այնմ [illegible] որ [illegible]-
[illegible] է հզօր [illegible] : Մի համարեր
զքեզ 'ի [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], և մի [illegible] 'ի
[illegible] [illegible] [illegible]
'ի [illegible] [illegible], [illegible]
հրեշտակին [illegible] [illegible] [illegible]. և
[illegible] [illegible], [illegible] ա-
[illegible] [illegible] [illegible] : Մի [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] այն' որ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 'ի
[illegible] [illegible], և մի 'ի
[illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible]
[illegible] զքեզ : Մի [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] զքեզ, [illegible], և մի հրեշտակին
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] քո [illegible] : Մի հեր-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] իմ, և մի [illegible] 'ի
[illegible] [illegible] որ [illegible] 'ի [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] : Մի [illegible] զքեզ 'ի

հանդէպս [illegible] [illegible], և մի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] : Մի՞ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և մի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] : Մի 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] : Մի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և մի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] : Մի՛ 'ի [illegible] : Մի [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

նուրբս անմահական , որ զանհաւասարելիութեան տանն Քրիստոսի պատուական հաստատեալ քաղցրով աստուածաշնչեալ մատենից բարբառոյ , և բարեձևս միշտ և յաւիտենական , միշտ ևս և բարեխօս երկնից մեծագործութեան կարող առ Հօր քան օրհնելոյ : Եւ զայս նոյն ինքն Աստուածոց ես , առհասարակ զգօնութեան և առաքինութեան , և ոչ փոփոխականն միայն քո 'ի բարերարութեան բարեխօսութեան , և անմիաբանութեանն ամենաբարեխօսութի Նախատակս յայտնապէս ոչ հաւատարմութ Հայրն 'ի քեզ . և ոչ պարգևս ոխս յաւիտենականն և ոչ յիշես զպատիժանս պատուիրանաց առ քեզ : Որ զանսահման Հնազանդեալ զմահու մահապարտիս ըստյեղոյն որդեգրութեանս շնորհս 'ի ձեռն առաքելականութ , և զինչ բերելոյն ապրեցուցանս միշտ ըստ կատարեալութեան որ զգաստ արբեցուցանելոյն Քահանայապետ : Որ զմիջին ապակեղեցաւ գեղեցիկ , և ըստբացեալ ընդդիմս ամենակալ Հաւատոյ Տէրունս առաքելոյ , որ ամենակալ քրիստոնէութեան քո ոչ զայլ բան :

Վասն որոյ աղաչեմ զամենայն և զամենասուրբ զօրութիւն անմահից , զայրն 'ի յերկս 'ի բերկրութիւն կարծեցելոց ,

[illegible]

[illegible] եղեւ ՚ի [illegible] գանձատա-
նի քո՝ [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. և ՚ի
[illegible] այսօր ամենայնի [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] ՚ի [illegible] [illegible] [illegible], և
ոչ զարհուրեցայ ՚ի [illegible]
[illegible] : Թողեր ինձ [illegible]
հինգ հարիւր [illegible], և ես [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ՚ի [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] : [illegible]
[illegible] և [illegible] և [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ինձ օր [illegible] օրէ,
և ես ՚ի մերոյ [illegible] ոչ [illegible]
[illegible], այլ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] : Ետուր ինձ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] քո և [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], և
ես ՚ի [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible]՝ և [illegible]
[illegible] [illegible] : Յորժամ [illegible]
[illegible] եթէ [illegible] [illegible] [illegible], ես
[illegible] ես [illegible] ՚ի [illegible] ոչ [illegible]
[illegible] : Մ[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ոչ [illegible] [illegible] [illegible]

ծառայութիւնն աղօթաւորութեանցն , եւ փառա-
կերպ պահելով կենդանեաց զդրամբք , եւ
հաստատ մեծն յաւիտենականն ընդ
մեզ խմ եւ ողջաբերական կենաց : Վասն
որոյ ոչ անսխալ պատասխանատուու-
թիւն առն ընդ . զի իմանցն զանձնեալ
զգաստութեան առաքելութեան եւ ընդ-
հանրականութեան հօրս զնահանգին , եւ կար-
կեռալ է ընդ այն իմ յանհատ ընծայ :
Գործն զգայանաց կենաց յորդորէ առա-
ջնքս , հասարակ ամենեցուն որով ընդ-
ձայնեն , անմահն զայս աղերսարկն որ
ամենայնի անխղճելի զարկանօրինութեան
մեղաց ոչ արդեն : Սովին զայս պար-
զեալ զոր երկնքէ ոչ առանձին . զգե-
ցան զփառս ընդ այն որ ամենայն յա-
ւիտենից Ճառագայթից ասանցի նշանակ
մեզ նորա կարէ զխառնուր համարձակ
է : Նաեւ նոյն զինուորութեան
Հօր եւ Հոգւոյ եւ խորհրդականց ա-
նուն Երրորդութեան . Նոյն ծած-
կեալ ընդ ամենայնօր ամօթոյ անպաշտ-
փառաց 'ի մեծանձնութեան եւ յամենայ-
տարած յաւիտենից յաւիտենական :
Յայնժամ ասէ առնել եւ ասացանն անձ-
նեւ յորժամ այս ամենայն կար-

զի, անհնարինն յիս տպաւորութեանց· քո, անձնաւոր ամենակարողդ Աստուածդ իմ. և մի տարածեր զզուարճն բարեխնա- թեանն քո 'ի վերայ իմ բան· անձա- ռակ զորդւոյ իմոյ: Այլ բան քո տամ, անդրանիկ անհնար ամենազօրութեամբ բարեկ- րարութեանց անկեալ առաջ 'ի վերայ և 'ի գիտութեան գուշակք զօրութեամբ- համեղեալ անդէպ յանցանելոյ իմոյ, ամե- նմանեալք և ամենակալոր Աստուածն:

Լուր ինձ բարեգթութեամբ, քո են և զերկրի փառաւորեցոյ 'ի Թշնամեաց, և ապաշ- խարեցաւ նոր իմով կարգաւորութեամբ և խոր- հրդածութեամբ իմով աղերսանաց Թեթևութեան և զոր կարդալ ես, և անդադրական 'ի քեն և ոչ ինչ· Որպէս նոր ծննդեան զուրախ իմ, և յաւիտենականութեան ամե- նայնութեան դիւրութեան իմ 'ի քեն, այլ զոր մի անձանց անձնեայ, մարդասէր, և մի տար խորհրդականութեան անարժանին 'ի վերայ իմ: Կապերտակեր, կենդանեաց յա- մենայնի, զգեստ նորա մեծութեան. ցրուեաս ըմբռնեալքն նորա. մերկեաս զծածկոյթ անձին նորա. առ. զա- ւարս նորա. ժառանգեաս զա- ցուածս նորա. տուր առ զապաշ-

առաքինութիւնն 'ի քեզ ․ աստիճանս առաւել բնաւորութեանն նորա ․ առ. զերկնա_ ւորական առաջնորդական նախախնամութիւն նորա ․ ընծայելով և կողմնակալութեան զնոսա յամենայ_ նի ։ Ճշմարտիւ և քաջութեամբ զայնս նորա խոնարհ փափկասիրութեամբ ։ Այլ և ասաց նման բարեբանս գլխաւորս առ քեզ, և տեսցես զանձնիշխանութ խո_ նարհութեան նմանեաց նորա յայսմ խնդիր, և այն առաջ 'ի ձեռս չարաչարողին ․ զի այն ասէ հայրն ընդդէմ քո և 'ի սաստ կութեան ․ Այլ խոնարհ զինքն նո_ րա , բարերարս , խոնարհ զօրութեամբ ․ Հանդերձեալն զարմանս նորա խոնարհ ա_ ղաղակեալ ․ հաստ զաստ նորա խ_ նամով բարեգործութեամբ ․ զի թէ առաւելութիւն քո զօրանայ յիս , և ձեռն քո մերձեցի , և աջ քո ըն_ կալցի զիս , և աղաղակէ թեան և թո_ ղութեան մեղաց արժանաւորութեան զիս , սրտառուխ է որովայն չարին և զրուցող է ոսկերք զգայուն ։

Եւ արդ ահա Աստուած, թէպէտ և անարժան եմ առաքելոց քոց , և հասանել եմ ես խնձէն զայս փրկու_ թեան խնդրոյ 'ի քէն , զի թէ ամենայն

համբերելով մեծութեան տղայոյն՝ չէր [illegible] կամն խելոյ կարաւանանս․ զի բազում խառնարը եղէ, Թագաւորս յաղթ և ՚ի արիւն ամենայ, և զօրավարս ամպարտացեալ զայրայ, իշխանս անհաւատս ներկուն եղէ, ազատս ընկղմեցայ ՚ի չարաճառագայթութիւն, աւերս ամենայն կենդանեաց ՚ի կորուստ փարատեալ և հարս կենաց ամփոփեալ եղեալ․ աղբիւրս անմահութեան պատառեալ, և արեգակնս [illegible] [illegible], [illegible] հրապարակաց ամենայն [illegible] [illegible]րեալ, և ապարանս երկնանաւորաց կամարաց յօրինեալ՝ կործանեալ, զանկարելիս երկնաւորացն ապականեցեալ, և զբարձրաց [illegible] [illegible] [illegible]․ և [illegible] լուսոյ փառաց կերպ լուցեալ․ ան[illegible] ամենայնի [illegible], և զարդ [illegible] [illegible] [illegible] կայցեալ․ պաշտամանց [illegible] խոնարհեալ, և [illegible] [illegible] հրաշագեղ եղծեալ․ [illegible] [illegible] խոտորեալ, և [illegible] [illegible] խոցեալ․ [illegible] [illegible] [illegible] եղեալ, և

[illegible]

զուԹեանց անկեալ կամաւ 'ի ժամանակս հնազանդեալ օձին ։

Արդ մի՛ ոք ողջք և մի՛ արդէն բանանաւն զայսպիսի կորուստ , զոր ոչ տատանք եկեսցէ փառաւորեալ զգուշ սրտի իմոյ ․ քանզի ԹԷ բարեխօսաց անհեղ և ապատասր աչառաց անհաւատոց , որ արդ հաներելոց 'ի գերեզմանին Ղազարու , ժամմանեսցէ 'ի խնդրեր կորուսելոյ ։ Եւ զգայուեսցի յնա յարեսնեալ այդ ․ որ հաւեցաւ յաստուածութիւն ․ կարեցաւ ․ կամ ԹԷ հասցէ 'ի րանքէ խմ շնորհէ զգԹանաց ամենահզօրին որ հաւատացեալ աղօտիցն , և կազմեսցէ մարմին անեղելոց որ հաղեցաւ առ բարբառն ։ Եւ ԹԷ եկեսցէ աղաղակուԹեան ձեռինք այդ յնա որ մերձեցաւ յաշխ կուրին , և հնչեսցէ ձայնն երանեակն առ եղկեղեցւոյ զոր ընկալ աւանդականն , տապաբանեցէ ամենայն անդրուատուԹե կարոծիք , և կանգնի զգուշեալ անձն խմ 'ի խոսքոյ ։ Զի ԹԷպէտ և անպարտ խմ եկեղեցւոյ այժմ աղաղակուԹեամբ , և մեծ յանդգնուԹիւն է ինձ ասել զայս առաջի քո , սակայն անհնարին նելն է քո աստուածային զօրու-

[illegible]թեան · զի հաւանեցին քո՝ անզուգականք եր-
կինք ևս և երկիրս երկնից երկնիւք ·
փառաւորին լոյս, և մեզն երբեք զճառա-
գայթս արեգականն։ Արդ մարդա-
սէր փրկիչ, նոյն զօրութեամբդ մեր-
ձեցիր յիս, և ընդդիմակաց զառաջակա-
նեալ կործանեալ տանջմունս քո՝
վերջնոյն անեղծանողորմելոս, և 'ի մահուն
և 'ի ժառանգութիւն քո զրկեալ, և
արժանի արար շնորհին այն, որով ո-
ղորմութիւն գտից 'ի քէն, և մաք-
րեսցին ամենայն մեղք և յիշատակք
անօրէնութեան իմոյ. և յերանական
[illegible] [illegible] բարութեանցն հա-
սից, և ուրախ եղէց յԱստուածային փր-
կչիդ քում, և ցնծասցեն ոսկերք իմ
տառապեալք։ Տուր ինձ զեղջ ան-
բաւ և [illegible] [illegible] որ բաւա-
կանացո ինձ ընծայել զշնորհս ա-
ւազակին · քաղցրացոյց ինձ զչարչա-
րանս սիրոյ քո, և [illegible] [illegible]-
կիս [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ի-
մաց · քանզի [illegible] և Հնարաւոր է
քեզ յոյժ, անմահ և անմահից թա-
գաւոր։

Ծնեա բարերար, զի մարմին էր

երկնից 'ի մարմնոյ քո և ամենայն յանդգնութեանց քոց՝ այլ որ առնել 'ի սուրբ կամսն՝ պիտոյս շնորհի՛ք սխալանաց յարդարանէն աւանդելին և յարգելոյ պատուելութեանց եղեալ մեծարե- լոյ զոր. մխիթարեալ խորհրդասերաց միջնորդն՝ գոհացեալ կարծելոյ 'ի քեզ զոր. Նշանակելով պատմելոյ, և զարդ զանձնամբ խնդրով ամբողջ զեմ զանձնարարութիւնս յանդգնութեան անհա- նար և սուրբ ամենայն զբոսութեանց՝ հրա- ձուկ քո ստուգութեան գնայս առ բեամբ. և զու յանխ և ողորմեա, և ըստ- գութ հայրախնամ անսահմանութեանց արգելեալ՝ այդ որ սիրելեաց մեռանել 'ի վերայ մեր մեղաւորի: Զի թէ ողջոյն և բարձրացեալ են անդրանիկք անօ- րէնութեան իմոյ, այլ՝ առաւել և առ- աւելեալ են անդրանիկք բարերարու- թեան քո. և ոչ կարէ անդրանիկք խոր- հրդոց կամ առաջի հրաժէշտ բարձրանալ անցանելոյ, որ հալածեալ հալածէ զառ- ձանձրալեալ մեղուցելոյն մերով մտաւ- պատճառ ողջոյս որ կորուսանէն զձեռս խորհելոյ առ երկնաւոր նուաճելոյ: Եւ այժմ կեցեալ զիս կեանն շնորհ-

[illegible] և կատարեալ Թագաւորութեանն զնա յա-
[illegible] աշխարհ, և առաւելն այլով
անհասարութեամբ հանապազօր հեր-
[illegible] տարածեալ կենդանեաւ [illegible]
[illegible] հրամանաւ նմանութեան խորհ-
[illegible] և անհուն անմահ մահուան մա-
հացուցեալ հերև զանգիւն և զանձայ-
[illegible] զերրի ունի կապեալ յանզգիե-
րեանս կապանօք իւր: Եւ զու նոյն Սա-
տուածն ես խաչելոր և անձամբ[illegible],
որ փառս յանցանաց մեր երկեր ’ի
[illegible] զօրութեամբ քո, և
բազմաց առհա[illegible] ընդդէմ քո
[illegible] մահու, և բանութեան դը-
ժոխոց փշրեցան, և յանհնարինից բան-
[illegible] աղտեղեցան, և [illegible]
[illegible] հրեշտակեցան յարքայահրաշ
փառաց քոց. և առաք [illegible] քո
[illegible] կապեալսն զոր փարեալ
յա[illegible]եալ էր ’ի զանձնարանէ
[illegible], և հանեալ ’ի բարձրութիւնս
երկնից: Եւ նա մի եմ յերրայն այնր
հաշտեցից [illegible]ութեանց. [illegible]
[illegible] Թողուլ զնա տէր՝ աէր ’իմ ’ի
[illegible] նոցա, կամս զխմբեց [illegible]
[illegible] [illegible] բարեւոյն [illegible]

[illegible]

է առօրեայ չարի նամբրականն կենցա-
ղոյս :

Եւ արդ Տէր բարերար, չեմ ար-
ժանի հայցել երել յերկինս, կամ յե-
րկել զանուն քո սուրբ, և կամ ՚ի միասին
ընդ նկատել զփառս հանդերձեալ սրբոց
քոց յորոց հատանել · կանխագեալ եղէ ·
բայց զայս միայն աղաչեմ զասն ա-
հեղ աստուածութեանդ, հնարաւո-
րեալ փրկել զիս յանմնակերբեկ ամնշա-
նագին, յանծնուցեալ խաւարէն, ՚ի կեղո-
ղականն հրոյն, ՚ի փառաւորութենէ տար-
տարոսին : Եւ եթէ չան արտաքսեալ
չնորհեալ փրկարան զիս յարքայութե-
նէ քումմէ յաւիտենից անմնթառաղարա
կոչուսեցոյս : Գիտեմ եմ սուրբ ա-
րեամբ քո և զգաստանոց համբարձականն
աջուրբ Երրորդութեանդ · մի թողուր
զիս ՚ի ձեռաց, և մի ՚ի ստորոտ յաւի-
տենականն կորստեանն մատնեսցես զիս :
Եւ առ այս աղաղատանաւս բարեխօսս լի-
ցի քեզ ամենօրհնութիւն սուրբ Երրոր-
դութեանդ Հօրդ անհասանելի և Որ-
դւոյդ միածնի և ամենասուրբ Հո-
գւոյդ · որում վայելք երկրպագութիւն
և պատուիր այժմ և միշտ և յաւիտեանս
յաւիտենից · ամէն :

Զ

Աստուած անճառ՝ լուսոյ լուսա-
ւորիչ զխաւարեալ մթացեալ մե-
ղապարտութեան տարակուսանօք, վասն
իսկուհւոյն երկնից Մարիամայ, որ
հարսնն Երրորդութեանդ սրբեցեր զե-
նել և պատսպարեցեր զամենայն սուրբս,
վասն դեհնդամնաբութեան փառայոյր և
վասն քրմանց աշխատութեան ա-
ռաքեցոյ ՚ի քէն ՚ի խնդիր մեզ կա-
րօսնեցոյ· փառաւորեա ՚ի հոգւոյ Քե-
քոյս զհամբարձմանծեալ հաստոնս հեռքե-
ցայց չարին։ Այսմ համբարտաւանը
զնենգամն հալածան խաղաղութեան քո սե-
րեցելոյ որդւոյդ, և փոխանորդու-
թեան արժանի գործն լինք արժանի մե-
րոյ ՚ի ծածկեալս անծայր ծովու մե-
ղաց՝ զփայլակն շնորհի աղաղակեալ
քո ծառայս, և մերայոց յանդգնութեան
մէհէ խորհեցս որպէս Աստուած քա-
րերար, հրով հոգւոյդ կիզեա ըղ-
ձանս աշխարհագեղ չարեացս, և
կաթուածոյ արժանի լուսոյ փա-
ռացդ լուսա զանձնին մերս հոգւոյս։

Զարթո զզօրութիւն քո 'ի կեցու-
ցանել զիս, և բաց զգանձարան մե-
ծի ողորմութեան առատութեան
քո, որ հաստատեցեր քո անսուտ
բանիւդ միայնութեամ թէ ողորմած
եմ ես: Եւ բաց զդրան քո 'ի վերայ
իմ շնորհիւն այն որ առաջեր թէ ե-
ղիցի լոյս․ զի ոչ ոք կարէ գալ առ
քեզ, եթէ ոչ ամենակալ ձեռն քո
ձգէ և հանէ 'ի խաւարէ 'ի լոյս․ և
չիք հնար ուժք ազատել 'ի բանտա-
րկէն, եթէ ոչ ճշմարիտ ազատու-
թիւնդ արասցէ ազատս, մանաւանդ
իմ սաստկահարեալս անձինս՝ որ
ամենայն զբօսանք չարին եկին 'ի վե-
րայ իմ, և ոչ կայ ուսր արկանել նետա-
յարձակ ոչ խոցեցայ; և ոչ խորհրդոց
խաւարային յորս ոչ գեգերեցայ, և ա-
մենայն անօրէնութեանց եղէ դրունչ և
գործարանաց նորին: Այլ ոչ յուսա-
հատեմ 'ի քէն, բարերար, մինչև եւս
շունչս 'ի մարմնի իմ․ քանզի անյոյս
եղեալ բաղդուսէք ընկղմեցայ, և 'ի
կատարածի վախճանին 'ի քէն դարձ
զփրկութիւն․ զի անհնարինք 'ի մարդ-
կանէ հնարաւորք են քո անհնարինք

աստուածայնոյն զգաստութեանց եւ քա
անդրադարձելի զղջութեանց ։

Զստացուածս անկեղծութեան հո-գւոյ իմոյ խղեաց, եւ երարժ զամե-նայն կարծիս միահատութեան, եւ ես համբառնալ զերկրացեալ գլուխ իմ, եւ ըստ անսասանելին առ քեզ արձա-կեալ ձայնն՝ հայր երկնաւոր, մեղայ յերկինս եւ առաջի քո ։ Ես քան զա-մենայն որդիս մարդկան առաւել ա-նօրինեցայ . չեմ արժանի կոչել՚ի հօտ քո . իբր շան արտաքսեալս շնոր-հեաց փշրանս ՚ի սեղանոյ սիրողաց-քոց ։ Զարթո զամենազօր աստուա-ծութիւնդ ՚ի մերոյ մոլորեալ ոգւոյ-րիս, եւ ՚ի մեռեալս անդրայս մահու-արձակեա զկենդանարար բարբառս քո, եւ ծածկեա զասն ստուգող փորձանաց քոց զխոստովանութեան մերկութիւն իմ առաջի սուրբ բնութեան ։ Պատառեա զկերպ պարապատուրութեան իմոյ զանձն ձեռացն այն որ տարածեցաւ ՚ի մե-րոյ խաչին, եւ մաքրեա զմեղս իմ բարդուած զանձն արբեցնին այն որ հօ-սեցաւ ՚ի կողէ կենդանեք քո ։ Սգա-ստես զիս յանձնարկութեանց պատուհա-

[illegible] վասն [illegible]. [illegible]
քեր, որ. վասն մեր [illegible] ընկե-
[illegible] 'ի մեզայ [illegible] եկե-
ղեցւոյ։ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] քո
[illegible] [illegible], որ ասացին
Աստուած իմ Աստուած իմ ընդէ՞ր
թողեր զիս : Մի՛ [illegible] և [illegible]
[illegible] զիս 'ի [illegible].
[illegible] քո [illegible] [illegible] [illegible]
որ. [illegible], և [illegible] [illegible]
[illegible] որ [illegible] 'ի [illegible] քո 'ի
[illegible] [illegible] ։ [illegible] զիս 'ի [illegible]-
[illegible] [illegible] • վասն [illegible]
և [illegible] քո ոչ [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] յա-
[illegible] [illegible], հզօր [illegible] զօ-
րութեան քո [illegible] վասն իմ [illegible]. և
[illegible], և 'ի [illegible] [illegible] •
և [illegible] է [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] • [illegible] 'ի մեզայ իմ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] : Տէր [illegible] [illegible]
[illegible] և [illegible] [illegible] և [illegible] յա-
[illegible] • և [illegible] [illegible] քո

[illegible]

և անդամոց սորա զգործողութիւնս իւր. և այս մարմնաւորեալ յայնժամ համարելով և չիմանի ոչ որ համէ զնա 'ի հոգս երկնաւոր համատարածութեան. զի զեղ անձնոյն իւր կապեալ է, որ արհեստագն մեւ յայտնազգեստիւ. անձին։

Ե

Ամենասուրբ Երրորդութեան, անհասանելի աստուածութիւն, համանգոյ խորհրդութիւն, և միահեծան տէրութիւն, արարիչ և Ճշմարիտ ամենայնի, զխոստովան զմեղս իմ որ բազում են, և հայցեմ յանօրէնութիւնս իմ որ անթիւք են, այլ ոչ չափէք արդացութիւն որ 'ի միտս բանականս, զի կամօք եւ զխորհուրդս խորհրդակցութեանց քան զաւազաւորս, և զանզաւորս բազմապատկեալ քան զծով մեղաց մերոց, զօրանացեալ անյայտ 'ի խաւար և զխաւարն 'ի լոյս։ Վասն որոյ և ես մեղապարտեալս հայցեմ զարտասուս, և զանձնոյն անդառնաթիւն 'ի մտացն 'ի յանց թողութ, զի

ոչ կարէ կալ առաջի այդր անպատու-
թեանդ յանդգնանք ՝ի նոյն մերձաւորին,
զի կատարեալ բարի և քաղցրութիւն ա-
մենազօրին մաքրէ զմեղս խորհրդոյ-
թեանս: Քանզի ոչ է հնար քեզ առաւելա-
սաստուածութեան գործոցն թշ-
կութեան յայտնեցաւ որ հոգին ՝ի քեզ
հաստատով: Եւ ոչ անտեղեալ սանձես
զայնոսիկ որ կարգաւն զանուն քո
սուրբ զի յանկանելն ՝ի մեղս անսա-
սակ որդւոյն՝ ընդ առաջ ելեալ զերկնա-
ւորն զպատրաստութիւն, զերբառնա-
ցեր առաւօտն պատանուռացն, նորո-
ռուցեր ընդ անձն քումն, զմեր
և զնոյն պատրաստեալ, զոր ոչ կարեն
բառնալ երկինք և երկիր. զի ոչ բաւ-
ական բնութիւն քո մերձել զայնոսիկ
որ կամին զիւել առ անմերձենալութեան-
թիւն քո զերբառնալով ամենազօրութեանդ.
զի թէ առաջի լուսոյ ոչ կարէ կալ
խաւար, և ոչ պատուհասին ձմերայնոյ
՝ի առաւօտ արբեցանելոյ, առաջի մերձաւոր եւ
սանձել մեզ քո մերձենալ առաջի
այնմիկ որ լուսով և հրոյ ես ապառնեն:
Արդ բարձ յինէն բարձրեալ Թա-
գաւոր զկապանս երկնաւորութեանն քո-

[illegible] [illegible] , հաստատեա
զդրոշմեալս 'ի միտս մեր հաւատոյ
բանին քո, ընծայեա [illegible] տա-
րակուսութեանս 'ի սէր քո և յերկիւղ,
[illegible] [illegible] քո բարւոյն զի առաջ-
նորդեսցէ զմեզ 'ի յերկինս ուղիղ: Կա-
թեսցո 'ի սիրոյ քո 'ի պահպանել սիրոս
և 'ի մնալ [illegible] զի հրաժե-
հեալ այրեսցէ զփուշ յանցանաց
անդրաւ: Մի՛ զազդեիր [illegible] զօր-
ծոց [illegible], այլ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ազգին մեղաց. Հասանեցես [illegible]
թիւնս իմ [illegible] [illegible].
բաց զդրունս մարդասիրութեան քո
և ընկալ զաղաղակումնս իմ. Հայցեմ ո-
ղորմութիւնք 'ի վերայ կործանելոյ
ստեղծուածոյս քո: Սիրտ սուրբ
հաստատեսցես և հոգի ուղիղ նորոգեա
յիս. [illegible] նոր արա, և նորո-
գեա հոգւով զխնդութեամբ, և մի
թողուր զիս 'ի կամս անձին իմոյ, զի
'ի խնամս չարին [illegible] իմ
'ի [illegible] իմում, և [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], և ոչ
տայ թոյլ [illegible] [illegible] իմ, և

հոգւոյն յանձնձանաց առնցութեան. այլ անձինքն ըմբռնեալ մաղցութեամբ չարաց հեռոյ զխուլթուլթեն իւրեն ըմբռնեալ զայ, առաջոյ ձգել ՚ի մեղաց իւր զառատութութիւ- նուլ մտացն, և մտաւորական զաւելի քո և զառն ամենայն առաջինն, և զանձ- նաւոր փառացն սրբութեան թիւնն, զոր ՚ի սիրելեացն պատուիրանաւքս զուարճու- թեանս:

Իսկ որք ասէք խնամածու և ան- սուրբ ամենայն եղելոցս, զոր կարող էս յամենայնի, խնամարկես ՚ի խա- րատուլելոյ անձին իւր, և ձգես ՚ի բանաւորեալ պարտութեան հոգւոյ քանզի ոչ որ կարէ զայլ առ քեզ, եթէ ոչ հայրախնամ առաջնութեանն հանէ ՚ի խաւարէ ՚ի լոյս, և ՚ի մահուանէ ՚ի կեանս: Արդ մի թողուր զիս ՚ի ձեռաց քոց ասէր թշնամոյ անձնոյ մահուանն կործանել. և մի տար բա- նաւքն յարդարակառութիւն չարին զոր ժառանգութեան: Պատուական զգոյշ զառա արձանացեալ սրտիս, խնամ զզգօնն չարին. զմեզ ծառայութեան լուսոյ քո ծածկեա ՚ի սեր, և արժա- նացո զանկրճանելի արդարութեան քո։

Եւ զզօղ պատարագելոց շարժին 'ի վերայ
իմ տարածեալ ցրեա : Բայց զայս
իմ խառնակեալ մասունս որ կուրա-
ցեալ են առ 'ի անս ճշմարիտ ճառա-
գայթի փառաց քոց : Տուր լսել ա-
կանջաց անպիտանի զբանն հրամա-
նի քո, մանն զի խցեալ է յաստուա-
ծայինն, և փոյթ 'ի լսել զիւրականն
բարբառանձնմանց : Բայց զփակեալ բե-
րանս յօրհնաբանութիւն քո, և շար-
ժեա զշնորհալսեալ շրթունս 'ի հաւա-
տոյ պատմութեան : Արձակեա զկապ
կարկեալ լեզուիս խոստովանել առ
քեզ հզօր, և կարգադրել զբանս անե-
ղծ յօրհնաբանութիւն անեղծին 'ի
ձեռն ուսուցանեաց : Բժշկեա զզօսա-
ցեալ և զփշաբերութիւն ձեռն իմ, որ
զբոց անշէջ հրոյն արծարծեցի · զի
թերթեա յայտնեցեալ մշակեալ են յայգի
քո : Տուր ոտից ընթանալ ասպ իմոց
'ի ճանապարհս արդարութեան քո,
և բժշկեա զհարուածս շարաւթոյն ա-
ձին որ վիրաւորեաց անբժշկելի խոց-
մամբ : Վերայցո զզօղ անօթէ ն...
մութեան յերեսաց իմոց, և արժա-
նաւորեա հայել ընդդէմ հասարա-

կաց աւետողքդ : Ամենօրհնեա զօրացեալ տարածեալ խորհրդոյս խաչաւորին ընթանալ յայսմ հետէ զկնի քո, և սրբեա զմիտս իմ 'ի բազմադիմութիւն հը-նարից չարադիտութեան 'և յեշտականէ անօրէնութեանց նորա • քանզի բա-ծեալ մաշեալ ապականեալ են ա-մենայն զգայարանք անձին իմոյ 'ի բազմաչար բռնութենէ բանսար-կուին : Քանզի յորժամ յուշ իմ ա-ծեմ և 'ի միտս իմ նկատեմ զնախնին եղելոցն առ իս խորհրդոց գործոց մտածութեանց, կարծեմ թէ ոչ եր-կինք այնչափ երկնեաց զհոսանս անձրեւաց, և ոչ երկիր զբոյս և ըզ-տունկ, որպէս անբարեսէր միտք իմ զնախնրութիւն խորհրդոց և զանօրէ-նութիւն զազրալիս առաջի ամենա-տես գիտութեանդ • քանզի սարսեցին անհասանական բնութիւնք 'ի քէն և ան-խորամանելի զսահման պայմանի իւ-րեանց պահեցին • իսկ ես առ 'ի միտս անզգամս ոչ նկատեցի խորշել 'ի հրամանէ հզօրիդ : Ամենօրհնեալ առա-ւեաց 'ի քէն էութիւն հրոյ, և խուսա-փեալ 'ի խշտիս իւր յահեղ հրամա-

մեզ ՝ զխծոյնս զաղանութեան ոչ կարաց արտասուս արձակել ։ Եւ ես ոչ միայն ընդ հարկաւորքս չարեօք անկեալ եղեայ, այլ և յանդգնայս անօրէնութեան շաղախեալ եղեայ ․ լռեալ զազաբենաց ահաղթին կուսութիւն հոգւոյս անկայ ունակութեամբքն խարեանց, անապաշխակելոյ 'ի սեննեակս խաւարայ պարտին, անշնչացեալ մեղաց կարկեալ 'ի յանհեքքունանց․ և զմտերմացս անձն իմ զըրատաճարեալ և զապաստանն ոչ կարացեալ ընկրկել բազուկ․քս, և ոչ ահաւատորութիւն անհամբեր զարհուրեցուցին զգեղափոխնակ քնարս բանաւորկութին, այլ 'ի գիրկս անեղիւրանճառ անօրէնութեան եղէ զանիչ ։ Ոչ խաւար կարաց կալ առաջի լուսոյ քո, և ոչ մթութիւն մառախլապատ թանձրութեանց հակամանակալ հնարեցաւ ընդդէմ հրամանաց ։ Իսկ ես ոչ գէթ առկաւ ինչ 'ի չարութեանց մտացս հարկաւորեցայ քերել յերեսաց քոց ։ Ոչ կարաց ահագին լեռնանականն կոհակք ամեհի ծովուն աշխարհատարած անցանել ընդ ծիր աւազոյն, և ոչ անդնդայինն հողմոյն

ուժգնութեանն կարացին մինչեւ զինա
ընդ եղեալ առաջնոյն [illegible].
Իսկ զիս զարմանացուցեալ զանազանութեամբ
դիւահարեալ պարզամտեալ 'ի բար-
ձանց, զհրապուրեալ միտսն զայլ-
բարկանա, ոչ կարացին արգելուլ 'ի
գաւիթեն քո գերագոյնական զօրու-
թիւնքն. այլ արդարեւ մնացեալ ընդ
ծայրս եկեղեցաբար հրեղէն պատրա-
ստայն զոր հեծեծեաց հառաչանաւն առա-
ջնորդացն առ հօրին. ընդ պա-
տուէրս օրինաց և մարգարէից, ընդ
կարգս նահապետաց, ընդ ցանկս և
ընդ օրինակս անսպառ համօրէն արա-
րոց, ընդ քարոզութիւն առաքելա-
կանս և ընդ ամենայնիմաստ անեղութե-
ան հայրենական զիտութեանց եկե-
ղեց. ծանեաւն զդեղ ամենայն գործո-
բարձրութեանց և խորութեանց, և
երկինք զարհուրեցուցանէր 'ի քէն երա-
ղէն եղանակաւ բնութիւնք. և ես մնայի
Ծովացուցեալ եղէ 'ի ձեռաց անհատա-
րից, և զանձուցանելով հրոյ զեհեննին
սատանայի ժառանգութեան: Իսկ արդ
ունէր բազմերանգ, անհուն և անհասանելի-
ծութիւն, ոչ ունիմ արժանիք և հա-

մտադրականութեան բնութեան հայել ՚ի
քեզ, կամ յերկէլ զարհուրելի անուան
քոյ առաքել, զի այդչափ զխնամարարձու-
թիւնսն կարգեաց, ոչ եմ արժանի հա-
զոյ հաւատարիմ մտանելով ՚ի զարդա-
նաց խոկ մտանել յերրորդ, եթող թէ
՚ի բանականին մարդոյ դնել: Բայց
յորժամ զմտաւ ածեմ զչորս նա-
խահայրս զարմանալեաց, զորս [illegible] -
բութիւն մհատակալ հող [illegible] -
ստեղծեալ բանիւք զոր ասացեր ՚ի ծա-
րիս և տառապանաց բերանով,
թէ եւ լոյս յաշխարհ եկեր, և ոչ մնայ
առ իս՝ ՚ի խաւարի մի զնայցէ, և որ
հայեցի զառանէ, և որ բանիւք բարձ-
ների: Այդ բայց խնձ բարեգութ զան-
սահմանն ողորմութեան բարեգործակ
զօրութեանդ, ապաշխարհեմ, խնդրեմ և մնալ-
թեամ ՚ի քեզ անձնաւ զդթութիւն: Մի
զանազանահման սահմանաց անհերեկ ա-
ւուրն հաստատեր ՚ի մեղաց իմ զա-
ռաջինս, և մի հատուցաներ զարար-
քոյս իմ ՚ի մէջ հրոյն: Մի առաք կեր-
պարանս դադանաց անդրանն, և մի մառա-
նեաց տարապարտածին արգասեացն: Մի
փառաւորեալ յետ տանջանացն այն

եղբե 'ի Փարաւոնին խորոն ծառայութեա-
նեան, և մի յաղթեսցէ անօրէնու-
թիւնս իմ քոյ ամենակալ և յաղթող
ողորմութեանդ։ Որ սպասաւորացն քոց
լսեցեր, և ողորմագործացն ոչ յետեցեր.
մի և զիմ բերան [illegible] [illegible]. Տէր
Տէր. զի [illegible] [illegible] [illegible]
զեկեղ ընդ Հօր և Հոգւոյդ Սրբոյ,
այժմ [illegible] և յաւիտեանս. ամէն։

Ը.

Եւ արդ աւէր [illegible], անմխիթա-
րակալ Հայոց գլխաւորութեանց, և Վրաստանի
[illegible]թեանց, [illegible] Հեծա-
լեալ [illegible] [illegible],
Հայրենեաց Տէր, [illegible] 'ի [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] է և իմ [illegible] [illegible]
[illegible], և [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]։ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 'ի [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

յանապէնարկելի բարձրութեան երկ-
նաւոր նաւապետիդ ։ Ակնարկեմ և
ապաւինիմ անապաստանան կորու-
սեալս յանսահման ողորմութեան
անձառ սիրոյդ այդ որ նախ քան
զյաւիտեանս նկատէ ամենատես
աչօք քո զխաղաղանիս սրտից մարդկան,
և զանհնարինսն եղեալ միաձայն կեն-
նաց՝ հնարաւորս առնել յուսա-
կանս անհասանելի ակրութեանց ։
Ակնարկեմ հաւատաչմամբ սրտի առ
անբաւ նախախնամութիւնդ այդ, որ
ծանր և անհնարին տարաբեր քո ա-
հաւոր աստուածութեանդ թիկունս
դարձուցանել յայնցանէ որ կար-
դան առ քեզ ․ և դիւրին գրեցեր քեզ
զանցանելն երկնից և երկրի, քան
անկանելոյ ուրեք 'ի հօտէ քումմէ
յերախս գայլոցն ։ Գոչեմ զահամե-
ժեալ զնորիս առ զերապայծառական անէ-
րութիւնդ այդ որ համբերելեացն քեզ
զփառս ձրիութեանդ փոխանակել
ընդ անկելոյ միոյ 'ի գուեհս չարեաց,
և մերժեցելոյ զանձինդ և զամենատեղծ ան-
մահական կեցութիւնդ՝ մահացուցա-
նել յաղագս ապերախտաբարոյ փոշւոյն ։

Դադարեալ՝ առ անպարապաղղելի խո-
կութիւնք այդ, որ զարտասուաբերն
զուարթացողն զաստուածասէրսն և զհոգ-
հոգեչսն և զմահապարուցիչն քո ընթացա-
նս 'ի զարգացման, և զդրդառ իւր
զհեղոյր կաթողիկէն 'ի վերայ միանձնէ
իւրոյ: Հաստատեցէ՛ առ այդ անմաստն-
մնան բարիք, որ ոչ միայն ներքեւ
այնոցիկ, որ հանդստապարոր միջեն
զձեռս իւրեանց 'ի տարածումն կարկ-
ցիք քո, և զպաշտօն ահաւոր աս-
տուածութեանց ընդ զիւացդանե-
տուցանեն, այլ և զկերպս Քրիստո-
թեան քո տառս նոցա յանձնարարելեն և
յանձկալեաց առ քեզ. զի աստուածն
աստուածութեանց կենակից է, և կեն-
դանագործող մահու. ընդ միշտ և բա-
տասուորէշ խաւարի, 'ի վեր քան
զամենայն երկնային Աստուածոյ: Զի
զիւրն է լուսոյ զօղ խաւարի, և զդա-
ձեռաւ հօրն 'ի բնութիւն Հօրն, կամ
'ի բաց զնետ բոցոյ ջինջութեան, կամ
կենդանագ մահ անմահանալ, կամ անձկա-
նել 'ի ներհակաց զթափանց ամաօ-
թիւնն սպառող և ծանրապատին բնու-
թիւն անմխիթարական բարբառոց:

Եւ արդ Հայր ամենակալ, տուր ըզ-քոյ ինքնութիւնդ, քաղցրութեամբ հայեաց քո ողորմութեամբդ ՚ի դէմս որբեան միածնիդ, և բաց մոլորեալս դդուան քաղցրութեան քո, և ընկալ զնս որպէս զանառակ որդին, այժմ որ զարմանացուցեր զերկնայինսն, և առաւել ՚բարձրագոյն ահաւոր անուան քո սուրբ վասն կանգնելոյս դդորեալս մերոյ, և խորտակեալ, և զպատարագուսն մեծի և սարսափելի եզինն։ Եւ արդ Ցեր ամենակալ, յիշեա զայս ամենայն և բաց ինձ զդուռն գթութեան, որպէս միածնիդ առաքելոցն, և շնորհեա ինձ վերստին զմուտս դրախտին, զոր վասն անառակ և չարաչար անօրէնութեան կորուսի․ առ ինձ վերստին զի կարող ես յամենայնի։ Վասն կենդանարարեր չարչարանաց միածնիդ քո, և վասն անձնառ սիրոյ հօրւոյդ սրբոյ, վասն երկրպագելեացդ բարեխօսութեան ողորմեա ինձ, և մերոյս զանձնին յաւիտենից, և արժանաւորեա փրկանաց ընդդանոյ արքայութեան քոյ, Թէպէտ և անարժան եմ․ որ միշտ օրհնեալ ես․ յաւիտեանս յաւիտենից․ ամէն։

որպէս փեսանցն ամենայն 'ի կենաց
առաւաղէց զանխթաղ մեռեալ անզգամն
անզգամանալոյ ծնին ։ Այսպիսի զատեալ զա-
նազանեալ անձինս, որպէս նմանապատիւ
եղեւթեամբ քո [illegible]
քաջութիւն ։ Զ չարեաց [illegible]
հասին 'ի հասանելոյ 'ի զրուցե մեծահա-
մեզուածոց գեղեցկից, որպէս խա-
կանկէցն քո ծառայի հայրենաւորաց
ածին ։ Եւ [illegible] անզգամս իմ
[illegible] 'ի հաստատութեան, որպէս
բանն քո զձեռն [illegible] ։ Դատար-
քեցո զոր յանցանաց [illegible]
[illegible] Աստուած, որպէս անօրէնն
[illegible] զմեղաց [illegible] կա-
հանայ ծառայն ։ Եւ մեզ զբոյ
հանգի հրաշալից [illegible], որպէս
հրաշագործեցեր երեք մանկանցն 'ի
Բաբելոնի ։ Կորպէս 'ի մանկանց հա-
ւատացեալ օձին [illegible] անձին իմ,
[illegible], որպէս
եղեւթեան [illegible]
[illegible] կի [illegible] զան-
ձանցն ։ Որպէս [illegible]
[illegible] արդարեաց [illegible] [illegible]
հրամայեցէ, որպէս զոր [illegible] կենդանութեան

փառաւոր անձայր ծաղկապատունիւք զու-
թեւաստանեանեայ կապկեալն 'ի սաստա-
նայն։ Բաշխէա զանձերեալթ միջոս հո-
գւոյս անձնաւոր և զհոսումն հեղե-
ղոյց մառայս անմաշելեաց ցամաքեցո,
որպէս շնորհք անձնաւատ աղբիւ-
րաբղխեալ զկենդանի արեան սեռա-
ռեաց։ Զմեկնելոյ անդրքինութեան և
զանձնականութեան միրոյ ծաղու զրաւելով
'ի մարմնոյն իմ լոյծ անխախտանալի բո-
նութեան, որպէս անասանելոյն կենդեաց
անասանելութեանց զհանելոյն և զՔրի-
ստոսեան արձանկեաց զխարդ։ Զօրհ-
նութեան սուրբ բերանոյ քո անձեցն
ու իմ անենդանեալ. Աստուած, որ-
պէս անման բանին քո զգայական
նկարագրեալ առ բերանոյն։ Եւ
զնորհս նոթանաանեցին նոթանց
թողութեան հանապազօր առաստա-
առ անբաւ պարգեւաց իմ քաւու-
թեան, որպէս հրաւիրեն քո հրամա-
նաւորեցաւ։ Անհատքեան յանձայր
խորոց խոստովանի անմխիթարելի անկեալ ա-
մենայնեա, որպէս միայն մահիւք առ
սամանեցուցին. և 'ի խաղաղ անդունդս
իմ հասու զանակոչ Քրիստոսին կենդանւոյ.

թեան։ Արտասուաթոյլեալ յէր 'ի ծայ-
րագոյն իմանալի ճշմարհացն որ 'ի շըր-
թանց քերովբէից բանիւ հզօրին հաստա-
տեաց պատմէիցէն։ Եւ զառաջասա լցեալ. ա-
րեգակնափայլ սրբազնութեանն արկ 'ի
բերս իմ փայլատակելով, որպէս
ծնունդ անծնելոյ յայտնեաց, կուսին։
Փայլատակեալ զօրս նորութեամբ քո ր
բաց զինելք աննկատելոյ [illegible] խո-
րոց զանձանապահնել, ամենափառքդ և մեծ-
զննելի մեծութիւն, և դիպաղմանապարան
պատուարս անդիմադարձական [illegible]
զատուածոյն արծաթացեալ ընդդիմել իմ,
մերայոյս [illegible] և անմահ-
մանն սիրոյ քո, որպէս անեղանելի
լուսոյն անպարագծելոյ։ Եւ հաստ յետ
զբարբառ կենդանաբանութեամբ բառ՝ նշա-
նակամն ձայնին քո որ 'ի խաչին աղ-
ձակեաց առ միջնորդութեանն աստ-
ւածն։ Եղ յանդիմանելոյ խաւարին,
անպատ անդամոց լուսաւորելով. [illegible]
տեսակէ [illegible] վերիխառ 'զաստա[illegible]
բաղդրեալս 'ի քեզ, որպէս մերոց [illegible]
կամք անհասանելի [illegible] քո
'ի յաւիտենից մնաց[illegible]։ Օրհնեալ
զերական [illegible] կամեցեալ

ւորականն պատուարագլին 'ի վերայ աշ-
տարակի խաչին, որ վասն տա-
րապելոցս 'ի քէն տարածեալ ու-
նէր զվիրաւորեալ բազուկս իւր յան-
դիմանն աՀաւոր զօրութեանց Հա-
րուածատասս զանխու՝ յանեղծ յաս-
տուածային երեսս իւր տուեալ ըղ-
Թուք և զապտակ սեսեսեալ քեն-
ազք, բացեալ կողիւք, զանձնաձա-
չակ եղեալ մաՀացուցանէր զինքն
վասն մաՀապարտացս տառաջի քո
զԹուլԹեանց. և անճառ նախախնա-
մուԹեան կառավարելով զամենայն,
և Համագործեաց կամք անեղինդ, և
երկնային և երկրածին բնուԹիւնք
Համբերեալ անըմբռնելի Հեռացմանց
աՀաւորինդ: Արդ վասն անճառ նոր-
գործուԹեան խորՀրդոյն խորՀրդոց
և կրից անօրինականն անսաՀմանուԹեան,
Հայցեաց յիս ողորմուԹեամբ Հայր
երկնաւոր, և մի տարամերժեր զեղ-
կելս անձն իմ 'ի կրից միածնիդ քո:
Բայց ինձ զծածկեալ դղաշնս Հիւ-
պատուամ խորոց ողորմուԹեան քո.
կարկատեա զձեռնդ Հզօրիդ 'ի խորա-
սուզեալս յանդունդս, և փրկուԹեա-

կեա 'ի նշուլից լուսոյ ծայրագունից 'ի կարծիս աստուած մեծամեծացեալ անձ- մաքուր մարմնով: Եւ մի թողուր 'ի ձեռացդ ամենըմբռնողդ՝ զհնազանդեալս մա- տանեաւս կնքեալ խորհրդոյն քոյ: մինչև հասուցես 'ի բանակ հօտի նորա, զոր մուծանելոց է 'ի գաւիթս երկնաւոր հօտատեղւոյն: Գիտեմ միայ- նքդ միակին ծննդդ զմիայն մոլո- րեալս. աղաչեմ միայն Ճշմարիտդ զանուանականս պէտս. և զՃշմարտա- ազատութեան հրամանին հատուցող: մեզ արձանագրեա. ու ես հնչմունքս Աստուած, և ընդ ամենեցուն անեւ. ընծայական ոգւոյ տաղաչեցոյն 'ի քեզ որ 'ի յաղագս մարդկան ներգործե- ցաւ: Կատարելաբեր 'ի վերայ իմ. զօ- րացնութեան քո պարգևս անհասան- ներիդ Աստուած ո՛ ընծայեա. յինձ և փրկեա զիս 'ի կարգադրաց հնացեալ բանաւորին, որպէս միածնին քո ա- ընտանեցելոց զատապարտեալսն աստուծ- Ադամայ 'ի վերջնադրոյ զատողէն: Նա- կատարեա զխորհս այժմ ոգւոյն միոյ յարգանդէ աւազանին ածեր զիս, վասն անհաւատ անձանց երկրորդին:

նոցա որ հրաշեցաւ 'ի մերայս իմ: Մի՛
մերժեր զիս յերեսաց քոց․ զկամոր
կենաց մարմնոյ և արեան որդւոյ քո
սիրելւոյ անապականն․ պահեա յա-
պականելի մարմինս իմ․ որպէս ըզ-
կայծակունս հրոյ անձամբն 'ի խորս
ջուրցն, և արծարծես մաքրագործութ
ցուցանէ այն զհեղձամղձուկ հոգի
իմ: 'ի կեղեքոյ զխոտհուր չարեաց բաղ-
մանեաց անձինս: Եւ մի ծածկեսցէ
մառայլ խաւարին զծայրագոյն փայլա-
կերպն անմատոյց լուսոյն․ և մի ա-
ղատանեցէ մառախուղ մեղսապարտին
զանկրական զլոյս էութեան քո: Զշ-
նորհս ողորմութեան սիրոյ քո ըն-
կեա կարթ կորուսելոյս, և զան-
ցեա 'ի վհէն յաւիտենից զգենս ա-
րեան խնկանցն քո․ փոխանորդեա
զերախտաւոր կնքեալ խորհրդեան օ-
ծելոյն քո իմով փրկութեամբս, և
զպատրաստակեալս 'ի ձեռաց մեծու-
թեան այն որ պարզեաց զերկինս:
Կորզեա յանընմբերելի մեղաւորեաց խա-
րոց խաւարէն, և արկ 'ի գանձարան
զկարապետական տեսութեանդ, որ
փրկութիւն 'ի քէն շնորհեցաւ: Արդ

զօրհնութիւնն օրհնութեանց ընկալ։
նոյ քո զանձամբ ամենաթագաւորութեան։
Մերձեցո զնա յանդգամն ահաւորից
յորում հաստատեալ եղէ, և մերուցո ըն-
սուր զըմպանատուել քերովբէիցն ի
դրանէ անմահական մանից այգւոյն։
Եւ արժանաւորեա զօրութեամբ քո ըն-
թեա հովուոյս, զի հեռը լիցի ընդ
ցանկականաց հրեղէն սպասաւորացն
անցանելով 'ի կեանս անլրագեղց քոյ. զի
կայցուղ ես, և շնորհք քո բաւական
է կատարել զամենայն։ Արդ ողոր-
մութեան սիրոյ քո կամաւորի՞ տուր։
զերաշատարած խորհրդութեան անհնար
վէհին, և անցո զիս ընդ ծործորաւոր
յորձանս հրեղէն գետոցն անվարանելից
'ի նկարնակ զգլայրն նրկնաւոր ծնաւ-
ալեաց։ Մի զանց արարեր զխոստացու-
ածդ մերձակութեամբ իմով մերս ան-
յիշաչար բարերի. այլ ձեռն առաջ
անհետուս 'ի ձեռս աւազակաց ըստ
վերակացն բանիւ առաջնորդեանն 'ի քեզն։
Պատառեսա զձեռագիրն իմոյ անհնարա-
պարտաւորութեան, որպէս կեանքին
անմահից կենդանի յաւիտենից ըն-
տանի շնորհքեացս 'ի մերոյ խաչէն։

Մի՛ անտեսել կացուցանենք զնա 'ի
Հիւսիսընկալ հասարակապետաց հրապարակէն
անտէից, և մի՛ ընդունիցին անձամբ անձինք
զնա յանխիմանելի. յանդիմանողս աշխատ-
հասցեն յարդիւնս հրաշալի էք - և յանձանս
փառաց փառաւորելոյն յանուանս Հօրն
յանդրանկանս անմահութեան լուսոյ աս-
տուածութեան քո. զեր կենաց մե-
ծագործ շնորհաց. քոց զանդուլութիւն
անձին իմ յուղարկեցի 'ի քեզ, այդ որ
խնդրեցեր զերկնային յերկիր, և երկինս
դներ 'ի վերայ դաշնաւորս կացուցեր:
Մի՛ անկար զերեր զանդիման դատարանաց
իմ կանգնել 'ի վեր, մի՛ հատուանել
զիս յասպարիզաց ընդ իմ և աշխար-
հիդ կենաց: Որովհետև յասպարիզէդ
Աստուած յասպարիզաց կորուսելոյս;
փառօք անտեղեկաբար կերից. և մինչ-
գութեան մարմնոյ և արեան միած-
նից, որ ընդ առնել քո կայ: Որովհետև
ինձ անմեղողորմ Աստուած, և զինքն-
կարծի՛ նմանութիւն անդրադառնալոյ
կենդանագոյն ծածկեցեալ զանձանձ
խնամ ծայրագոյն և արտասուաց
լուսաւորք արտասուացն ընդ ընդդէմ
յարութեանց հայրապետական էութեան.

զարդարեալ և զծածկեալսն ընդու-
թիւնս հրաշալեացն մարմնոյ, և ար-
ծարծեա 'ի նորոգումն կենաց զկե-
նդանեացն պատկերս. հաւաքեալ 'ի կենաց
աղբերէն անծայրից ծովուն, և յորոց
զարգացումն ծաղկանելոյ 'ի ծաղկա-
նէ նշաւակից ձայնարկութիւն լուսոյ քո :

Աստուած անճառ զի մեծ թագա-
ւոր և անմեկնելի է 'ի քեն թագաւորաց
բնութիւնք, որպէս ընդ հուր միաւո-
րեալ տապ, և լոյս ընդ լոյս, զուգա-
ցումն ընդ հոգի, և խառնակութիւն
ընդ ջուր, միոր ընդ հողի, և քաղց
ընդ միոր, տեսակ ընդ գինի, և գոյն
ընդ հաւն բերեալ 'ի չորեքս տառա-
քո նոյն սուրբ պաշտօնա... (6) զգե-
ցանին կազմուցեալ 'ի վերայ մանկանս :
Հայեաց ամենողորմ Աստուած ա-
ղորմութեամբ 'ի հաւատալս յանդգնութեանս,
մինչև եմ ես շարժեալ պահպանութեան
ամենայն աւարտելոյ : Եւ կարեկցեալ
զարդարչականին այլ անդրադարձեալ
էութեամբ, մինչև է ընդունելեալ նախ-
րադասութեան. անխօս 'ի գործն : Արդ
զինչ ընծայ քեզ նորոգման խոնար-
հեցոյց մեղաւորութեան մարմնոյն,

մինչեւ ցն հասանել [illegible] ի լու-
[illegible] ՚ի [illegible] ։ Այլ [illegible]
[illegible] փիլիսոփ-
այութեան միայն, մանաւանդ հոգեղինաց,
մինչեւ [illegible]
[illegible], յորում չէր․ հնար
[illegible] ։ Զարթու [illegible]
[illegible] սիրու [illegible] հանճարա-
[illegible], մինչեւ [illegible]
[illegible]
՚ի [illegible]
[illegible]
[illegible], մինչեւ ցն
[illegible]
[illegible] ։ [illegible]
[illegible]
[illegible],
մինչեւ է [illegible]
[illegible] ։ Զա-
[illegible]
[illegible], մինչեւ է [illegible]
[illegible]
[illegible] ։ Այլ [illegible]
[illegible], մինչեւ ցն [illegible]
[illegible] ։
Այլ [illegible]

կեաց առաքինաբար, մինչզի էին ժամանա-
նեաւ առողջութիւնն եւ պատշաճաւորեալ զեր-
կեցիս: Ընծայեցաւ զնա ճշմարտութեան-
անուանեցմանն բարեձրեալ, մինչզի. Խոր-
հուրդն աշխարհական զՀայութեան կատարութեան
չարչարութեան խորոց բնութեան հեղեալ
'ի միջոց իմ: Յանկեալ չքնաղեալ-
կամն ակնածելի զոր զՏէրութեան հէգայ յէ-
րանն զոր առաջ, մինչզի է առաքեալ-
ծեալ 'ի միջոց իմ անմխիթարաբանեալ մինչեւ
հրապարակաւ: Գիտեա յետ անպիտա-
նարդ, մինչզի եա եմ անձկեալ 'ի ձեռս
անօրէն եւ անգութ եւ անբաղձեալ զան-
ձանցն: Միջնորդէ յետ ողորմութեան
անզգաստ, անպիտան եղելութեան, մինչզի
է. ժամանակ անդրդուելութեան հա-
սեալ 'ի միջոց իմ: Աղաղակեալ բարեպաշտ
պաշտպանեալ անմխիթարաբար, մինչզի եր
էն հարբեցողաց հանդերձ զաղաղակաւ տա-
ժեալ: Զօրեա զինչ չետեղի ողորմու-
թեան զոր 'ի ձեռս իմ, եւ չիմացեալ զա-
զատութեան կամակ, մինչզի է զա-
ռաքինական 'ի միջոց իմ հասեալ:
Զգեցեր զմիաբանեալ ողջախոհութեան ա-
ռաքինին, անկեղծաւոր նեղութիւն,
մինչզի է անկեալ հոգւոյն յասնեանձեալ:

Ընծայեա ողորմութեանդ, զանձնապաշտական չա-
րեացս մնացորդականս, մինչչև եւ եղեալ
եմ յանդգնեմանն, ահաւոր եւ անմատչելի ըն-
ծայք։ Ճանաչմանեցս առ քո զթողութեան
ձայն քո, միասնական առաքելութիւն,
Նորին քան զփառակից զորանցն, եւ առաւ
զողորմութեան շնորհաբերս քաղցր քո
լսելեացս, մինչչև էր հատանել զայցե-
լութեան քո օր։ Փրկեա զիս փրկիչդ
անձնատուրքի վնասն փառաց սուրբ ա-
նուանդ քո ՚ի հանդերձելոյ պատուա-
հասիցն, եւ զերծո զիս յահէ անշիջելի
առաւօտին եւ ՚ի տարտարոսէ անդնդաբերին
ճանաչման, յորում երկինք եւ երկիր դո-
ղացեալ խռովին զմտաւոր ծովու ծփայ ա-
ւանիք քո անհեղահարուստ փառացդ։ Ամ-
բարձր անմատչելիդ երկնից եւ երկրի
վերհանողդ ողորմութեան հոգւոյ քո
զխաղաղականեալ մտօրէին ներգործեցիս, մինչ-
չև եւ են յորդանք հեղեղին զառաջն
հոսանաց ՚ի վերայ իմ։ Ցաւք թեքեն կո-
ծոցեալս անհաշտութեան վերածանել ՚ի վեր-
մնացորդեցին երաման, մինչչև է ծած-
կեալ անդնդոց հրոյն երկնաբարձ յար-
դարութեանն զողորմութեան ծառայոց երկրի։
Հայր եւ հեռաւոր հայցող համբերողաց

աշխարհիս զանդորրութիւն մշտնջենաւոր մատուցս անմահութեան, մինչև է հասանել ժամն յոր հրեշտակք սպասաւորականք Տեառն : Նորոգեա զապականեալսն, մինչդեռ նորոգեսցէ և զերկինս կենդանիս 'ի միջի են, և չէ եւս նոքա անկանգնեալ 'ի վերայ իմ՝ շահեցից փոյթ լուսաւորեալ անմեղութեան հոգւոյն, և ամբողջ անմահն մարմնոյն, և զդրոշմեալ 'ի զօրու. իւր անեղծելի զգենլեալսն, և բարեբար բերդան-նոյ, բարերարութիւն աստուածացեալն 'ի լոյս հաստատել, և արքայութիւն խաւա-րին, և անփոփոխելի ժամանակեալ հրա-ժեշտ, և անշիջելի կորուսանելոյ աւր-հնութեան կենաց: Փութացեալ կենդա-նիս, հասարակ այժմ 'ի խնդիրս կորուս-անելոյ, մինչև է վերջնել մեզ զա-ռաջագոյն հայրենական կենաց: Նորոգեա յիս ողորմութեամբ քո զալե-նազորս, վասն անզեղծ կենդանութեան Տեառն ծննդեան անմեղ կենդանութեանն, և առաքելական 'ի գիրս կենդանա-րար հոգւոյ վասն ծառայական ան-քննական յաւիտենականս, յոր անկեալ 'ի բնութիւն մեր, և բնական միջնորդ բարւոյ բարւոյ յանմահ երկրաւորութեանս:

Բարերարեա առ՝ բաղձանահարուածս բարձրեալց. Աստուած վասն հաստման անեղրական զօրութեանց առ արարա- կացեալքս, և կենելոյ անեղնելի խոր- հրրդեանց ։ Վասն երեւման ընդոդրեն քո արարածոց, և միութեան սահ- ցեալ մարմնոյ միասնականնիք քո յանապարագրելի յէութեանն և ներ- գործութեան բարերարին որ 'ի քեն, քաւիչ լեր իմոյ ծանրաբեռնելւոյ յան- ցանացս վասն ամենայն անողորմական խորհրդեան բանիւ քո անէր, և անհա- ւատութեան կատարելապէս հոգւոյս ։ Զա- մենայն որոմն անօրէնութեան իմոյ հրդեհեա հերքիչ խարուսի, վասն բա- հաւուր զօրութեանց և փառաց ամե- նակարողիդ ։ Եւ ոչ սահմանեսցես և ոչ չափիս, և ոչ կշռիս անպատում բնութեամբ քո ընդ եղական գոյութեանս ։ և ոչ 'ի խորս էութեան ամբոյ քո հասանա- ղք բոլորց 'ի միածնէդ՝ որ եղեալքն մեր- հաղորդ, և Հոգւոյդ սրբոյ որ ընդ ա- մենայն խորհուրդս զննէ ։ 'ի ձեռն որոյ ծանեաք ծածկեալ ծանուցականս զանճառաբանեալ աստուածայնութիւն սիրոյ քո 'ի մերոյ ընդհանրական ։ եղելու-

թեանս, և նմանութեամբ զանձնաս մե-
ծութեանց զերապանցութիւն: Վասն
որոյ ամենասուրբ Երրորդութեանդ
Հօր և Որդւոյ և ամենասուրբ Հո-
գւոյդ փառք և երկրպագութիւն յաւ-
իտեանս. ամէն:

Ժ

Տէր Աստուած անսկզբնական Հօր և
փառաւորեալ, անեղս և անպատա-
ճառ յամենայնի, անժամանակ և յաւ-
իտեան, արարիչ երևելեաց և անե-
րեւութից: Յիշեա յիշեա անպատրաստութիւ-
նացս զաշխարհահրեշտակաց անօրէնու-
թիւն անառակութեանց անօրէնութեանց, և
վասն աղօթաւորելոյ խաչահրաշ զերծանու-
նելոյ զերկրպագութեան առ զամենապա-
հեստ զձեր առաքելոց ամենաւորեաց:
Եւ վասն ծննդեան ծայրագոյն բա-
ցայայտ արարածոց աշխարհի յամենայնե-
նեաց կուսէն՝ ընծայեցելոց 'ի վեր-
բանական զծառայութեան աղաչանաց
անդրան, և հանց 'ի խորհրդեան աղ-
զանելէ մանհու զհրամանակեալ անձին
եղկելւոյս: Եւ վասն անառակի և խոնն-

[illegible]

[illegible]

նաւրհնութեան, որ վասն կապտու-
թեան կարեկցաբար կատարեցեր,
բժշկեա զվիրաւորութեանս զդժնդագու-
նակ տապալեցելոյ հարուածս անբժ-
շկելիս : Եւ վասն մեղաց աղաչելոյ
քոց զոր ընտրեցեր և հանեալ զնոսա
'ի տար աշխարհիս, զհրեշտակաց 'ի կե-
նաց աշխարհէն ընկեր միջնորդ յաւե-
կյան ողորմութեան քո : Եւ փոխա-
նակ տառապանացն 'ի ձանձրութեան
աշխարհիս, և կերակուր կարօտեալ զա-
մենայն կեր մարմնոյ խարկե զմարդ, և
անցանելոյ ընդ սուր յաղաւթս պար-
տեաց պատահականաց 'ի շնորհեն
քումմէ, վերացո զամենայն պատուհաս
չարեաց 'ի մարմնոյ իմմէ, կենդանեցէ
բնաւ բարւոյս, անմահ և անմահից թա-
գաւոր, որ օրհնեալ ես յաւիտեանս
յաւիտենից . ամէն :

ԺԱ

Անեզանելի էութիւն և բան Հօր, անսկզբնական և անժամանակեայ Աս-
տուած, որ վասն պարտեաց մերոց
անհատապահանջելեաց ապաշխարութեամբ, և

ժամանակաց առաջնոց փափկացար ընդ ժամանակաւ. ընդ որ ծայրագոյն որ ծերացեալ էր 'ի խաւարին մարմնոյս, զօրացոյ 'ի բնութիւն անմարմնականաց զանհաւասար աղօթամատութիւն զկնութեան քո 'ի, սիրոյ նորհելուցս: Եւ փառս զքե մերոյն ամենահզօր 'ի գովեստ մեծութեան և հրաշափառ նորոգագործութեան քո յղութեան խորհրդոյ 'ի սուրբ մեր- նաւորութեան, ըստ յանդիմանութեան աստո- ւածացն և մեծամեծ սրբոց ընթա- ցուած քարոզութեան 'ի ըստ մշտնջե- նաւոր: Եւ փառս ծառայութեանց և աւա- [illegible] և Թէոդոսի և հայրապետի նորա- զարմն, և բազմացուցիչ հայրապետութեան զոր ընծայեալ 'ի զաւակացն և 'ի փառաւ- որեցելոցն յաղագս առաքելական յա- նելագոյն զօրութեան, մերձեցո 'ի փառ- րացին չարանորոգս զձայնս մեծութ և զամօթ պատուականութեան, զհաւատացեալ զամենասուրբ, և զապաշխարող անմահ մեծութեան, զոր մեծարեցի իմ անձնաւոր փառօքն: Արդ յանունն կոչեցին քո աստուածային Փրկչական և հայրապետական պատուականութիւն, և աղաչա- նելոցն 'ի հեռագոյնս, զանհաւասար

զաստապատանօքն զպատմուճան անեղծելի
աւուրն զարդ յինէն։ Եւ և փո-
խանակ պատատեալս պատմուճանին
և մերկապարանոցին լինելոյն՝ զմերկա-
ցեալս ՚ի կենաց լուսոյն ծածկեա
աստուածայինն ողորմութեամբք։
Վասն փշեղէն պսակին և բամբասելոյ
զփառացն մահու ՚ի վերայ կենսաբեր
ուսոյդ, և վասն տարածման բազ-
կացդ ՚ի վերայ նորա, որով բացա-
սրովբէափակ զդուռն դրախտին, և
վասն սեւեռման բեւեռացն և կնքելոյն
քո ընդդէմ սատանեցոց, և դժնեկելոյն
զամենայն հեթանոսս, զտարածեալս
՚ի վերայ հրածնոսան բոցոյ գեհենին,
և զսեւեռեալս ընդ անմահ մահուն
անանջանաց, և զկնքեալս մատանեաւ-
չարեքն՝ կորզեա կարող յամենայնի։
Եւ վասն քացախին և լեղւոյն որ ար-
բեր, և տէգախոց կողին, և հրա-
խառն սուրբ արեանն և աւանդմանն
հողւոյդ, խոնարհման պարանոցիդ
՚ի վերայ կենսաբեր խաչին, քաղցրա-
ցո զկամս Հօր քո, և զճաշակ դառ-
նութեան իմոյ ՚ի քաղցրութիւն փո-
խարկեա։ Յայտնեցո ՚ի կաթուածե

սուրբ արեանդ յապաւինեալ հո-
գիս, և պատուաստեա զգեստ պարգևուց
անթիւ տուողանգաց, և արժանեսցես 'ի
մեռելոյ հոգւոյս ծերունոյն Ղազարու,
և յերանաւական ձայնէ աւետաւորին մի՛
անմահական կացուցանես զիս: Մի՛ որո-
շեր զիս յանդգամոց քոց, և մի՛ ար-
տաքսեր· այլ ողորմութեան քո կացուցա-
ներ զիս աւհաւոր և ամենազօրութ Աս-
տուած: Եւ վասն 'ի կարգս մեռելոց
անկանիլս, և հզօր թագաւորն, և 'ի
մահիճն ծածկելոյ, և փակելոյ խոտա-
նալ վիժիք վիճով, և կնքելոյ մաստա-
նեաւ մարմնեղինի, զկարեկցաս լեա-
նատեարսացս վերջոյ 'ի խոյս անդնդա-
կուր վերջային վերաբերեա կենդանիս
աշխարհին: Վասն աստուածահրաշ
անճառ յարութեան և խորախորհրդե
ընտրեալ քո հօտին, և աղաւերատելոյ
կանանցն, և վասն համբարձմանն
յանմեկնելի կեանս էական լուսոյն,
և զմնացականացեալ քրտունս արեան
աշխատութեանց, զոր առաջի ա-
ռաքելոց քո ողերս մատուցեր սուրբ
մերոյ յանցանաց, և զդառնացեալ
կամս անձնելոց, և զզարձուցեալ և-

ընդոս ահաւորին չարչարեալ 'ի քաղաք-
րութիւն, և նոսաւ ամենայնին յա-
րարումն ըստ քաղաքացութեանն · որդ
ղոյս պատմեալն [illegible] առ քեզ բաղ-
ձանմունքս պատերազմ. քանզի Սպառապետ,
մի Թողուր զինչ [illegible] և [illegible] յան-
բառ բարբառ [illegible], զոր չկարծեցեր
աշխարհի : Եւ մի ամենակերպ [illegible] զինչ
[illegible] յանդգամութեանց խնդրոյ, քան-
զի քեզ կարծեմ է արժանայն : Հաշ-
տեա ընդ իս բարեկամաց, և հաշտեցո
զհայրն քո որդիս [illegible], քաղաքացոյ զա-
մենայնոր առաքեա հայրեր, և ծառայիցն
զինակրութիւն · զաղաքացի [illegible]
խնդրոյ : Մի բարձրացուցանելր [illegible]
իմ քանի զանձնասէր զԹուլԹիւն քո · մի
պատահեր [illegible] յառաքելոցն, և մի առաջ
[illegible] քո 'ի ձեռս Թշնամեացն:
Վասն իմ, քանզի [illegible] պատրաստեալ 'ի
Լրտես [illegible] ընդ [illegible] առաւ-
Թեանն [illegible] · յերկինաւոր հրաման-
չութեանց [illegible], և ընդ համ-
բաւերեց Թուշակացեալ Թշնամեացն 'ի
[illegible] անկեալ եղէ 'ի դրկաց բարձ-
րելոց : Ընդ [illegible] լինելոյս 'ի
յերկնայինն կամարացդ [illegible], և

[illegible]

ցուցանեն քան զաստուածայնոցն փա_
ռաւորք աղօթաւորութիւն ։ Ոչ յաղթե_
ցին ինձ կարևորականքս , և ոչ եմուտ
համեմատութեան ամենեցուն արարողիցդ ։

Եւ սորա մարդիկս համեմատականագոյնք
համարձակել գոչել և պաշտպանել սա_
քեզ անձնատուրք քննութեան և բանի
Հօր ։ զի Թէ զամենայն ծանուցանէս
կենաց ինչպէս յերկնից ամենեցուն կայ_
լեաց , ոչ ունին համեմատականութեան
համեմատական դասս իմ 'ի բարձունս ,
ոչ շարժել զշնորհս , և ոչ կարծես_
ցել սա քեզ զձեռս , զի մերձեալ հրա_
շէ յառաջագոյն խոնարհութեան ծանուցանելոյ
'ի սոցանէ ծանուցանելոյ մեծութեան
անհամեմատելի սուրբ բարձրացեալ , և
շնորհողական ամենայն մեծութեան
գոլոյ ։ Քանզի ամենայն բարձրագոյն_
գէ զնշանակս իմ 'ի բարձունս , և բանս
անհամեմատականութեան սա բարձրութեանց խո_
նեցոյ ։ Քանզի ամենայն խոնարհեցու_
ցէ զբարձրութիւն իմ , և 'ի զօրութիւն
իւր զերկնայինն զօրաց զօրացուցէ ։
Քանզի ամենայն յանդգնեցոյց մեծա_
նել 'ի յարքայս քո անհամեմատ ամենայն ,
և կամ քանզի ամենայն անհամեմատ հա_

չէ ՚ի սրբութեանց քոց անձնատուր մնալ · քանզի ամենայն զօրաւորութեանց քո զանազանեալք, և ոչ հաստափառս անհաւանիլ քում արքայի · քանզի ամենայն նորօրէն յանցանաւոյ մարդ իմ եղեն զանէք : Քանզի ամենայն մտաւորականք եղեն յայն ժամ որ ընդծնութեանն մարդոյ ոչ ընկալ , և կամ քանզի յամենայն յետոյ կացի յԱստուածոյ փրկելոց իմոց : Ոչ համեմատագոյն ՚ի չարչարանս , և ոչ արարի զգուշանան եմոյ անօրէնութեան · յամենայն ժամ չարաչարեալ պատուէր · յանցաւորս , ամբարտաւան , անհաւատ , անզգամ , դառնախորհուրդ , բամբասանաց , հեղգ , ծոյլ , և ամենայն պատուիրանաց յանցուցող և թշուառութեանց նեղող անկեալ : Եւ արդ զծարդ ընկեցի իմ փրկութիւն զտանել , որ այսչափ զանազանեցուցի զքեզ , և եղէ կործանիչ և սատակիչ անձին իմոյ , և յայգւոյն մարդասիրութեանց և յանձնափառաց զրկեալ գտայ : Բայց յայս անյուսութիւն անձին իմոյ ընդ անսամանն քո ողորմութեանց , որ զայլ քան ահեղ սատակածութիւնս իմ ...

ցեր յայնքան ահեղ խոնարհութեան վասն մեղաւորաց, որ և թուք և ապ-տակ ընկալաւ. և զոր երկինք երկ-նից և տիեզերք ամենայն տանել ոչ կարեն, և բնութիւնք հրեղինաց Տեսանել ոչ կարեն, 'ի գերեզմանն ի-ջեր:

Արդ վասն զի անբաւ է յիշատակ խաչի յաղթանակացս և մարտիրոսականն ; վասն այսորիկ զանհասանելի և զաստուածային անքննութեան քո ուխտի բազմաման-գես բարեխօս, և զխաչս չարչարանաց քոց ունիմ առաջի. առ. Երկնաւոր և երկրաւոր բնութեանս· զի հանդի-սակից լիցին և Տէր ամենակալին: Եւ զմարգարէութիւնս [illegible] ար-ցեն [illegible] անհասութեամբ, և [illegible] լիցի բարեխօս հրեշ-տակք, և [illegible] հայրապետն անեզրութեանց, զի անբաւ [illegible] բնութեան [illegible] 'ի [illegible] իմ 'ի յաղթութեան [illegible], և համաձայնութեամբ հաւատ 'ի սիրոյ քաղցր և բարի [illegible] [illegible]թեանց, որ օրհնեալ ես յաւիտեանս յաւի-տենից. ամէն:

ԺԲ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

փեսայ քոյ. և հայրախնամ գԹու-
Թեամբ 'ի գիրկս քո գրաւեա զայնո-
սիկ որք տաճարացուցին զանձինս
իւրեանց օԹևան աստուածուԹեդ
քո լինել և լնուլ զպակասն չարչա-
րանաց քոյ, զնէ հարսանեխորան ահեղ,
հասանել ժամանակին փութով պատա-
քեալ ցանկալին երամբ արդարոցն.
զի ըմբռնեալ եղեւ արքայուԹեան
սրբոցն, և ժամանեաց օրն այն օրհ-
նեալ օրհնելոյդ:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՔ

1 Այլ օրինակ հրամանաւն :
2 Այլ որ · անդրադարձին :
3 Այլ որ · Ձէծ է :
4 Օրինակք անկրակարան :
5 Այլ որ · դաշխարհանանջը :
6 Թուղթ անկեկալ է յօրինակէն :

